

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NISSUMSKE
ÅRBØGER

1965

Nissumske årbøger

Udgivet af

Nr. Nissum Seminariums Elevforening

Under redaktion af

KNUD BALLING (II)

KRISTIAN MADSEN (26)

ANDERS STOKHOLM FRANSEN (39)

AKSEL BJØRNKJÆR (53)

SØREN PORUP (47)

(ansvarshavende)

1965

Indholdsfortegnelse

- 3 Året, der svandt. Tale ved årsmødet 13. oktober 1965. Af rektor E. HØGEL
8 Hvordan jeg kom til Nr. Nissum Seminarium. Af forstander P. C. GJELSTRUP
17 Midt i en brydningstid. Af lærerstuderende FREDE M. ANDERSEN (III)
20 Tradition og livstolkning. Festtale ved elevfesten 3. marts 1965. Af adjunkt
VILLY CHRISTENSEN (51)
24 Foredrag, møder og fester i skoleåret 1964-65.
26 Festtale ved elevfesten 4. marts 1965. Af lektor TAGE RINGGAARD
29 Glimt fra elevfesten marts 1965. Billedreportage
30 Festtale ved elevfesten 5. marts 1965. Af lektor RUDOLF MØLLER
35 Et stumpet portræt af en mindreårig. Af lærerstud. KAJ HENNINGSEN (IV)
43 Indtryk fra en rejse til Nigeria. Af lærerinde ESTHER SAARUP (64)
50 Skolecentral på seminariet
52 Billedside
53 De nye 8.-10.-klasser som baggrund for et liniearbejde. Af adjunkt HENNING
FOGDE
58 Billedside
59 På tærskelen til en ny seminarielov. Af lektor S. E. ABRAHAMSEN (39)
66-67 Lidt statistik fra Nr. Nissum Seminarium. Tabel
68 Lidt statistik. Af CHR. WINTHER, Rødding (12)
72 Dimission 12. juni 1965. Tale af rektor E. HØGEL
77 Årets dimittender. Ved lektor SØREN PORUP (47)
85 25 års jubilæum
86 Af årets dagbog. Ved J. SØNDERGAARD JACOBSEN (06) og G. ERIKSEN (43)
90 Elevforeningens regnskab 1965. Ved kassereren, lærer M. P. SØRENSEN (28)
91 Foreningsmeddelelser. Ved formanden, lektor A. KOCH (28)

Billedet på forsiden: Vejen fra sportspladsen til seminariekomplekset. Til højre derfor ses tennisbanen og gavlen af Elysium; til venstre det fremtidige svømmebassin og en del af gymnastiksalsbygningen. I baggrunden ses Sparta. Dette billede og billederne på side 5, 6, 51, 52 og 58 er fotograferet af ANDERS MELDGAARD (III)

Året, der svandt

Tale ved årsmødet
13. oktober 1965

Af rektor E. Høgel

Først skal det siges, så det forhåbentlig ikke er glemt, når også alt det følgende er sagt, at vi har haft et fredeligt og godt arbejdsår indenfor vore egne grænsepæle. Det er mit indtryk, at der er arbejdet godt både af lærere og elever. Den enkelte lærer vil så nok synes som jeg, at det er ikke alt, der lykkes lige godt for os. I denne gerning bliver man heldigvis aldrig færdig, så længe man står i den. Men hvis manglende indsats og årvågenhed spiller med som en erkendt årsag til det, der ikke lykkedes, forringes man, om man ikke går i krig med troldene. Her er arbejdet godt, med flid, omhu, interesse og de småglimt af det opfindsomme og forløsende, som må til nu og da i pædagogisk arbejde, for at læreren ikke skal blive en kværnhest.

Jeg er ligeså taknemmelig for, at der også er samarbejdet godt. Vi kommer hinanden ved i arbejde, i glæde og i sorg. Og vi kan lade hinanden være i fred – også i ferierne, men med det samme sind. Gid det må bevares, så arbejdsklimaet forbliver både friskt og sundt og inspirerende.

De tre klasser, vi dimitterede, gjorde vist også, hvad de kunne. Alligevel lå de, hvad også deres eksamener viste os, nok noget under gennemsnittet her. Om de vil gøre det ude i det praktiske skoleliv, er der vist ingen, der kan sige. Det er slet ikke sikkert. Men de var noget tunge at arbejde med, og det er ejendommeligt som det synes at kunne virke nedefter i klasserne. Til gengæld stiller vi den forventning til de nuværende afgangsklasser, at de er lidt bedre end gennemsnittet. Sådan mærkes de foreløbigt – og lad os håbe, de indfrier forventningerne.

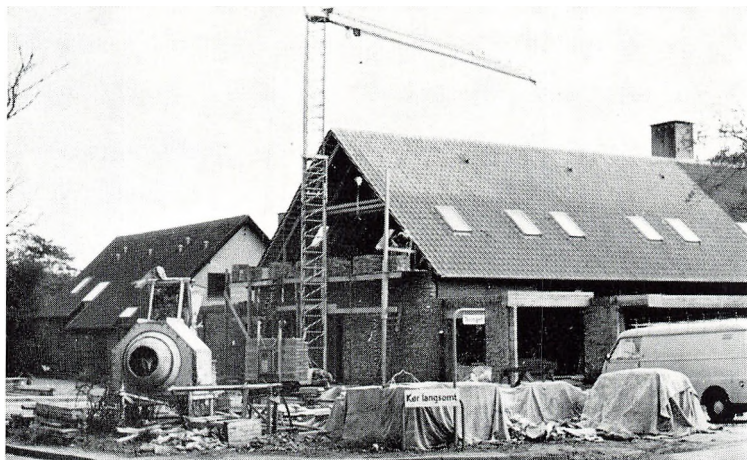
Tilgangen af nye elever synes at gå noget langsommere i år. Vi kan tage 6 nye klasser. Foreløbig er der kun tilmeldt, hvad der kan fylde to. Resten kommer vel, men hvorfor går det så langsomt? Er det som-

merens urimelige avissskriveri om „blindgyden“, der gør så mange ulykkelige? Vi har ikke her ladet en eneste blive stående, som vi turde investere noget håb i som vordende lærer eller lærerinde. Vi kan have taget fejl. Det ved vi, at vi gør. For vi får så at sige hvert år en eller flere med ind i seminariet, som ikke klarer sig, som vi troede. Så skal der nok også have været en eller flere, som vi ikke troede på, der ville kunne have klaret sig. Det kan vist ikke være anderledes trods al omhu og træning. Vi stiledede på at optage 4 klasser med 34 elever i hver og fik to med 34 og to med 33, idet en elev meldte fra efter at være optaget og den sidste begrænsede prøve viste et større frafald end beregnet. Vi nægtede derfor at tage flere ind, og jeg deltog altså ikke i det såkaldte „nittelotteri“, som ministeren foranstaltede i København mellem elever, der ikke var kommet ind. Nogle få af dem, vi ikke selv turde tage ind, blev optaget andetsteds. Gid det må gå dem godt. Rygtet vil jo vide, at egnethedskriteriet ved optagelsen helt skal bortfalde efter den kommende lov. I lovforslaget, som det blev fremlagt i sidste folketingssamling, var det med og korrekt formuleret negativt. Jeg forstår ingenting mere, hvis det er meningen, at enhver, der har hjerne til at tage en lærereksamen, men måske har et adfærdsmønster, der kan gøre politiet betænkeligt, kan gøre krav på dimission og ret som kvalificeret ansøger til stilling som vejleder for andres børn. Personlig tror jeg ikke, vor minister vil fremsætte noget sådant forslag.

At den ganske seminarieverden er spændt på, hvordan ministeren tænker sig det nye adgangskursus, dets indhold, form og lokale placering er vel lige værd at nævne i denne forbindelse. Der vil – ikke mindst for os her – komme til at afhænge overordentlig meget deraf. Jeg ville sætte ganske overordentlig pris på, at vi i det mindste får lov til også at have dette adgangskursus her, så vi kan lære så mange af de vordende seminariestuderende at kende som muligt i forvejen.

Vedrørende byggeriet er vi taknemmelige for, at køkkenet ser ud til at blive færdigt som lovet til den 1. november. Skitseforslaget til biologi- og matematiklokaler blev lovet os tilbagesendt til 1. oktober i år, men det ligger stadig i ministeriet og venter på statsarkitektens godkendelse. Vi står stadig på listen i ministeriet for 1966, men embedsmændene venter efter statsministerens trontale, at der vil blive byggestop for sådant byggeri. Hvis der bliver et sådant stop, men med mulighed for dispensation, vil jeg bede dommer Thestrup og direktør Heick om at tage venligt imod en opfordring til at tale med ministeren om vor misere.

At vi kun kan samles alle her, når det sker i fri luft, er næsten helt ødelæggende for det gode fællesskab, som igennem 70 år har gjort

Den ny køkkenbygning er under tag (rektorboligen i baggrunden t.v.)

dette seminarium kendt og elsket af dets elever. Jeg vil gerne, at bestyrelsen skal være vore medlidere, for det er faktisk drøjt at pines under måned for måned. Der er så meget, som kunne have været, som nu ikke bliver.

Vi, som arbejder her, håber også meget, at bestyrelsen vil få held til at få lån, så de arbejder, som staten ikke vil hjælpe os med, kan komme igang. Vi ved fuld besked med, hvad der er gjort fra bestyrelsens side for at finde hjælp gennem Ringkøbing Amt og Lemvig Kommune, og at man der er villig til at hjælpe, men at sagen øjensynlig på ministerielt hold er gjort så indviklet, at håbet svinder. Vi begyndte som nogle af de første på udbygningen her, men må nu se os aldeles overhaledede af så at sige alle de andre seminarier. Skulle bestyrelsen komme til penge og få mulighed for at bygge noget af det gamle om efter planerne, tror jeg nok, man fra lærerrådets side vil være meget interesseret i at være med i en drøftelse af rækkefølgen, hvori opgaverne helst skulle løses.

Der er en sag, som der i det forløbne år er arbejdet meget med. Det er spørgsmålet om elevernes skolepenge ved de private seminarier. Spørgsmålet er taget op af rektorsammenslutningen. Der er ført meget indgående drøftelser med ministeriets embedsmænd, som ønskede et statistisk overblik over forholdene ved seminarierne. Vi afgav så alle et par regnskaber til dette formål. Arbejdet med at bearbejde disse regnskaber, der var ganske uensartet affattede, oversteg udvalgets kræfter. Man bad så om lov til at udlevere dem til et specialkontor – mon

Fra det ny køkkens indre

ikke under økonomiministeriet, hvor de blev gennemarbejdede efter alle kunstens regler og en statistik udarbejdet. Den er hemmelig og skal så forblive. Men jeg kan dog referere derfra, at forskellene seminarierne imellem i økonomisk henseende er så store, at det blokerer enhver fremgang af disse forhandlinger. Der er seminarier, der tjener ligeså meget på hver elev, som eleven modtager i tilskud fra staten til nedbringelse af skolepengene. Der er andre seminarier, som mener, at de må op på 2000 kr. pr. elev i skolepenge for blot at få det til at løbe rundt. Jeg ser godt, at det er vist på dette grundlag umuligt at komme videre ad sædvanlige stier. Embedsmændene har været inde på tanker om at inddеле seminarierne i klasser med hvert sit tilskud til nedbringelse af elevernes skolepenge. Det har jeg modsat mig. Jeg er bange for en vis inert, som i statslige sager let gør sig gældende. Er man først placeret i gruppe, vil det være vanskeligt at komme ud derfra. Man har så overvejet at bringe i forslag at søge tilskuddet reguleret årligt på grundlag af et vist indekstal fundet frem af en stamme af grundtal, som må forekomme i ethvert seminariregnskab. Det forudsætter altså, at alle privatseminarier udleverer deres regnskaber til ministeriet hvert år og går ind på en vis uniformering af regnskaberens førelse. Det sidste kan der jo ikke være noget at erindre imod. Det første kan vel nok danne første skridt til en slags hjemlig „nationalisering“ af privatseminarierne. Nogle ville ikke være kede af det. Jeg ville afgjort, og jeg håber, bestyrelsen også ville være det. Der arbejdes altså videre med denne sag.

Fra de studerendes side er der også forsøgt storm på bastionerne på dette punkt – allerede for et år siden og nu gentaget. De kræver skolepengene totalt væk. Hvordan det er gået på mødet i år, ved jeg ikke. Jeg kan da godt se, hvordan det må tage sig ud for en lang række af de unge. Det må synes dem meget besynderligt, at man kan læse gratis ved 9 seminarier, mens det let kan koste 1000 kr. om året at læse ved et andet.

Om det åndelige livs trivsel her tænker jeg næppe nogen vil kunne udtale sig med sikkerhed. Deltagelsen i morgenandagterne var dalende sidste skoleår. Det var vi vist alle kede af. Jeg var det i alt fald. Jeg tror igen, at de øvre klasser har besluttet, at dette skal være anderledes. Der er et meget bedre klima over morgenandagterne i år og tilsvarende større deltagelse. Og jeg vil gerne udtrykke min taknemmelighed over en lang række gode, gedigne og aktuelle morgenandagter. Jeg skal ikke give nogen karakter for, hvordan han får evangeliet forkyndt. Det livsforhold egner sig i alt fald ikke til karaktergivning, og jeg har slet ingen trang til at lege dommer. Men jeg må vist godt have lov at udtrykke min taknemmelighed. Jeg får dog også del deri. Jeg er ligeledes glad for, at der synes at være ønske om bibelstudiekreds eller -kredse blandt lærerne. Også det er mig en personlig glæde. Gid det må blive til glæde og velsignelse. En belastning i et sådant arbejde vil det uden tvivl være og forblive, at vi alle er for hårdt tyngede af arbejde. – At ikke alle har bred nok ryg til de gode dage, mener jeg må være årsagen til, at det volder vanskelighed for tiden med at få eleverne til at synge bordvers før middagsmaden. På det gamle Borgen var det altid vor glæde at høre dem synge nedenunder. Glæden derved synes i alt fald for tiden at savnes. Gid den må komme igen.

Hvordan jeg kom til Nr. Nissum Seminarium

Af forstander P. C. Gjelstrup

I.

En dag i midten af maj 1919 bragte posten mig en trykt skrivelse fra bestyrelsen for Indre Mission, hvorved jeg blev indbudt til at deltage i årsmødet, der i slutningen af juni skulle afholdes i Esbjerg. Den samme indbydelse var også tilgået en del andre unge akademikere, mest vel teologer. Grunden var sikkert den, at man indenfor bestyrelsen følte et behov for en nærmere kontakt med den yngre generation, der rykkede frem, og som uundgåeligt var en del forskellig fra den ældre – det var i de dage, da Carl Moe, Skanderup, var Indre Missions formand og N. B. Hindhede og Asschenfeldt-Hansen redaktører af Indre Missions Tidende og dets „Anneks“.

Jeg sagde jatak til indbydelsen, lidet anende, hvilken omvæltning i min tilværelse den skulle afstedkomme. Jeg var på det tidspunkt kaldskapellan i Ringsted og havde gennem tre års brydninger og erfaringer vundet frem til at føle mig hjemme i præstegerningen. Samtidig havde jeg imidlertid en voksende fornemmelse af, at jeg endnu ikke var kommet ind på min egentlige bane; men hvad der eventuelt ventede mig forude, lå endnu skjult i tågen. Min biskop, Harald Ostefeld, var just i disse år stærkt optaget af at finde unge præster, han kunne sende til det genvundne Nordslesvig, og jeg var, så vidt jeg ved, også indenfor hans søgelys i den henseende. Hvis denne linje var blevet fulgt, ville min livsbane være blevet en hel del anderledes, men sådan skulle det ikke gå.

Omtrent samtidig med ovennævnte indbydelse sad jeg en dag og læste Kristeligt Dagblad. Her stødte jeg på en opsats, hvor den daværende formand for Nr. Nissum seminariums bestyrelse, pastor Asschenfeldt-Hansen, opfordrede unge præster til at søge den ledige forstanderstilling ved seminariet. Jeg læste hans indlæg, men lagde avisen til side uden i mindste måde at føle, at artiklen kunne have nogen særlig adresse til mig, og jeg husker, at min afdøde søster Margrethe, som allerede dengang dannede hjem for mig, bemærkede: „Der kunne

du aldrig finde dig hjemme“. Og så skænkede ingen af os mere Nr. Nissum en tanke.

Tiden gik, årsmødet kom, og jeg rejste til Esbjerg. Som et led i programmet stod en udflugt til Fanø. Her mødte jeg min skæbne og nævner derfor datoen: tirsdag 24. juni 1919. Under færgeturen tilbage til Esbjerg kom to mænd hen til mig og indlod sig i samtale med mig; det var pastor Agger, Nr. Nissum, og provst Boeck, Lønborg, begge medlemmer af Nr. Nissum seminariums bestyrelse, pastor Agger tillige dens næstformand. De nåede hurtigt frem til deres ærinde, som var at bede mig søge den ledige forstanderstilling ved seminariet. Det næste var, at de satte mig i forbindelse med bestyrelsens formand, Asschenfeldt-Hansen, som også deltog i årsmødet. Baggrunden for de tre mænds henvendelse til mig var den, at stillingen havde været opslået ledig, uden at der havde meldt sig nogen helt egnet ansøger til just denne forstanderstilling med dens særlige karakter. Bestyrelsesmedlemmerne måtte derfor ud for at søge med lygte efter et passende bytte. Det viste sig, at de allerede havde drøftet sagen med nogle af de unge præster, der var til stede ved mødet, deriblandt et par af mine gamle venner fra studentertiden, som så havde nævnt mit navn, og dermed begyndte snebolden at rulle og hurtigt at tage fart.

Samtalen med pastor Asschenfeldt-Hansen, som fandt sted vistnok næste morgen, forløb på en meget smuk måde. Han sagde blandt andet: „Vi vil jo ikke eksaminere Dem“, og dermed mente han, at han ikke ville føle mig på tænderne m. h. t. mit teologiske standpunkt, især vel i bibelsynet. Det var meget klogt af ham at afholde sig derfra; en sådan dybdeboring ville nok have bragt ting for dagen, som i hvert fald ikke havde passet videre godt ind i hans dengang meget udbredte bibelværk „Fra guldgruben“. Men tillige vidnede hans bemærkning om en tillid og et frisind, som jeg var ham taknemmelig for. Samtalen sluttede med, at han, der som få var en bønnens mand, foreslog, at vi skulle bøje knæ og bede Gud lede denne sag til den rette løsning, og det gjorde vi.

Inden jeg går videre, vil jeg indskyde nogle linjer om det ovenfor berørte problem: bibelsynet. Mødets ledere havde – vistnok ikke uden betænkeligheder – bestemt sig for at gribe om en nælde og sætte et aktuelt spørgsmål på årsmødets dagsorden. Opmærksomheden var derfor spændt, da pastor Agger indledede en forhandling om emnet: „Den moderne teologi og Indre Mission“. Forinden havde en af mine venner, daværende pastor Axel Malmstrøm, Assing, formanet mig til at tie stille under diskussionen: han var bange for, at jeg skulle komme til at sige et eller andet, der kunne standse den føromtalte snebold.

hvad han mente ville være forkert. Det faldt mig let at følge hans råd, der jo udsprang af hans tiltro til den nu opdukkende løsning af forstanderspørgsmålet i Nr. Nissum.

Pastor Aggers oplæg til diskussionen var et dygtigt foredrag, hvori han vendte sig bestemt imod to af de mest kendte repræsentanter for datidens liberale teologi: professor Johs. Ording, Oslo, og dr. theol. F. C. Krarup, Sorø, uden at han dog ville frakende denne strømning visse gode sider; tillige hævdede han nødvendigheden af den teologiske universitetsuddannelse på et højt niveau. Han sluttede med at tilskynde menighederne til at modtage de unge præster med forståelse og mindede om det gamle ord: enighed i det væsentlige, fordragelighed i det mindre væsentlige, kærlighed i alt. Det var jo en vægtig og besindig tale, der da også blev fulgt af en frugtbar drøftelse, hvor unge og ældre sikkert kom hinanden nærmere.

Jeg har omtalt denne drøftelse så udførligt, fordi den kunne bidrage til at lette min vej i det valg, jeg nu så brat var kastet ud i. Intetanende var jeg ankommet til Esbjerg, men inden jeg drog derfra, havde jeg lovet pastor Asschenfeldt-Hansen at sende min ansøgning. Dermed havde jeg jo faktisk givet sagen fra mig og overladt dens afgørelse til seminariebestyrelsen.

Når jeg senere har tænkt tilbage på disse mærkelige hændelser i Esbjerg, står de for mig som noget enestående i min tilværelse. Det mærkelige var ikke overgangen fra præste- til forstandergerning; den havde mange gjort før mig; et stort antal af den tids seminarieforstandere var teologer. Mærkeligt var det derimod, at det her drejede sig om en ung mand på kun 30 år, som aldrig havde haft kontakt med noget seminarium, og som nu hovedkulds, bogstavelig talt fra i dag til i morgen, skulle gå over fra en beskeden præstegerning til lederstillingen ved et seminarium. Det var et spring, et kæmpespring; nu ville det være umuligt; allerede dengang var det betænkeligt nok. Og så var alt dette dog ikke det mærkeligste for mig. Det mærkeligste var, at jeg lige fra mødet med de to mænd på færgen havde følt mig inde under en nødvendighed, en uforklarlig magt, der ikke spurgte efter lyst eller evne, men kun påbød mig at holde mig stille og være til rådighed. Jeg tror ikke, at jeg i særlig grad er anlagt på mystiske oplevelser; men jeg tror med Shakespeares Hamlet, at der er mere til mellem himmel og jord, end vor visdom drømmer om, og jeg kan ikke komme udenom, at der også ved denne lejlighed var skjulte kræfter i virksomhed. „Hvilke kræfter?“ vil man spørge, og herpå kan jeg ikke give andet svar end en henvisning til, at Nr. Nissum seminarium havde en stor vennekreds, der med trofasthed og forbøn

fulgte dets gerning, hvad der sikkert koncentrerede sig med særlig styrke, når vigtige afgørelser lå for.

Efter mødet tog jeg på ferie, først til mit barndomshjem i Lemvig, derefter til Thyborøn. Jeg fik nu forfattet den lovede ansøgning, og for at gå frem med åbent visir skrev jeg blandt andet, at jeg havde lært meget andetsteds, men af hjertet følte mig forbundet med Indre Mission, en tilkendegivelse, jeg den dag i dag kan vedkende mig og gentage. I Thyborøn tilbragte jeg en halv snes dage eller så, mens jeg ventede på svaret angående Nr. Nissum. Ventetiden forekom mig lang; i min erindring står den for mig som en eneste lang regnvejsperiode, hvor jeg sad i klitterne under en paraply for at være i den friske luft. Så galt har det vel ikke været, men det var jo naturligt nok, at der efter de spændte dage i Esbjerg kom en reaktion. Til sidst indløb bestyrelsens svar, som lød på antagelse fra 1. september i fuld enighed.

Tilbage stod nu afviklingen af min gerning i Ringsted. Det blev en meget travl tid, hvor jeg var ene om at passe de tre sogne, der hørte til embedet, idet sognepræsten jo måtte have sin ferie inden vakancen. Og så var jeg borte, næsten inden folk havde opdaget det.

II.

Det næste i min skildring vil naturligt handle om min ankomst til Nr. Nissum. Forinden er der imidlertid to ting, jeg gerne vil drage frem. Det ene er følgende: Det fremgår af alt det foregående, at jeg ingen forbindelse havde haft med seminarieverdenen, og at bestemmelsen om Nr. Nissum kom ganske overraskende for mig selv og da ikke mindre for andre. Spørgsmålet bliver da, om der ikke alligevel var ting, der pegede i retning af, at min fremtid kunne komme til at ligge indenfor skolens verden. Af synlige ting var der ikke stort at nævne. Faktisk ikke andet, end at jeg i mine Ringsted-år havde undervist nogle ugentlige timer på den tekniske dagskole, og at jeg havde befundet mig godt ved at have med de unge mennesker at gøre.

Imidlertid er der jo noget, der med et fint ord hedder imponerabilitet, d. v. s. ting, der ikke kan måles og vejes, men som dog har deres måske endda store betydning. Hvad kan der eventuelt have været af den art?

Her må jeg først sige, at det, der stod mig for øje, da jeg som en stor dreng kom ind på den læsende bane, ikke var præstegerningen, men blot det at komme til at læse. Det fremgår allerede deraf, at mine

forældre, der tidligt blev klar over min ubændige læsetrang, først havde tænkt på at sende mig på Nr. Nissum seminarium. Resultatet blev dog et andet; de lod mig komme på latinskole i Odense, hvor jeg kunne bo hos en derværende morbroder.

Fem år senere, i 1907, blev jeg student, kom så til København og begyndte på teologien. Heller ikke bag dette lå nogen klar tanke om at blive præst; det lå bare i luften, at jeg skulle være teolog; medvirkende var måske også, at mine to nære venner i klassen, begge præstesønner, ville være teologer; det var Ejnar Poulsen, senere præst i Odense, og Poul Lange, mangeårig missionær i Indien.

I studentertiden vandt jeg nye venner, og nu kommer jeg til noget, der må med ind i billedet, nemlig mine venners opfattelse af mig. De drillede mig undertiden med, at jeg skulle være rektor, eller de sagde, at jeg var så pædagogisk; de kunne lade mig høre, at jeg undertiden gjorde en kritisk bemærkning, der lød så uskyldigt, at vedkommende først bagefter opdagede, at der var en godmodig bråd deri.

På linje med foranstående ligger det, at jeg midt i studietiden „opdagede“ Englands berømteste skolemand, Thomas Arnold, død 1842 som rektor i Rugby, en af Englands kendte kostskoler i lighed med Eton og Harrow. Jeg stødte første gang på ham ved at læse skoleromanen „Tom Browns skoledage“ og blev så fængslet af det billede, der her tegnes af dr. Arnold, at jeg måtte vide mere.

Jeg fik så fat på Stanleys klassiske biografi af Thomas Arnold. Denne bog giver en taknemmelig elevs skildring af hans ungdomslærer; desuden indeholder den en mængde af dr. Arnolds breve. Man får her et interessant indblik i engelsk kirkeliv i 1830'erne, da den højkirkelige oxfordbevægelse, som Arnold var en skarp modstander af, brød frem; men hvad der især betog mig, var selve dr. Arnolds personlighed, som den træder frem fra bogens blade: hans politiske og teologiske frisind, hans målsætning, som var at opdrage ungdommen til at blive „christians and gentlemen“, hans sjældne evne til at vække sine elevers ansvarsfølelse og hans forening af at være skolemand og samtidig skolens præst. Dr. Arnold har senere nydt den ære at blive biograferet i Lytton Stracheys „Store viktorianere“, hvor forfatteren spidder en række af viktoriatidens kendte personer på sin elegante og skarpe klinge; men det overlever Arnold nok. For mig blev han en inspiration af varig betydning.

Men videre! Studentertiden nærmede sig sin slutning, og fremtiden begyndte at tone frem. Jeg tænkte ikke på den i særlig faste baner. Måske nogle år som manuduktør og samtidig videre studier. I bunden af min bevidsthed vist også et stille håb om en studierejse i udlandet.

For alle den slags planer kom der imidlertid en stor mand med en stor slæde i vejen; det var den første verdenskrig.

I januar 1914 fik jeg min eksamen, og fra april samme år gav kongen mig fuld pension og desuden tyve øre om dagen som rekrut i Høveltelejren i Luserød, foreløbig for et halvt år. Men samme sommer udbrød den første verdenskrig, og det halve års normale tjenestetid blev forlænget med tjeneste i sikkerhedsstyrken på ubestemt tid, så jeg først i sommeren 1916 var min egen mand igen. Det var en endeløs, grå tid, der dog medførte to gode ting: den rettede en forlæst students helbred op, og den gav kontakt med et bredt udsnit af dansk ungdom.

Noget ind i soldatertiden, i begyndelsen af 1915, fik jeg gennem en studenterven en opfordring til at afløse ham som lærer ved Århus kvindeseminarium. Han mente, at arbejdet ville ligge for mig, og han gav i få linjer en sympatisk karakteristik af forstanderinden, den dengang velkendte frk. Astrid Blume. Jeg kan ikke modstå fristelsen til at citere, hvad han skrev om denne fortræffelige, myndige dame: „Frk. Blume er en udmærket forstanderinde. Ingen sinde vrøvl af nogen art; det er et uvægerligt princip“.

Der kunne på det tidspunkt ikke blive noget ud af Århus seminarium, da den langtrukne soldatertjeneste spærrede vejen. Alligevel har jeg nævnt min vens brev om Århus, da det jo var noget af en strømpil.

Da jeg omsider blev klar af militærtjenesten, og krigen stadig fortsatte, pegede forholdene i retning af en præstegerning, i hvert fald indtil videre, og jeg fik så den betydningsfulde læretid i Ringsted som andenpræst ved den vidunderlige Sct. Bendts kirke, i samarbejde med sognepræsten, Johs. Lind, der blev mig en nær og klog ven. Hvordan disse tre præsteår, som jeg ikke for nogen pris ville have undværet, endte, har jeg allerede fortalt.

Så meget om de strømpile, der kunne vise i retning af en skolegerning for mit vedkommende.

Jeg skrev før, at jeg havde to spørgsmål at berøre, inden jeg nåede frem til selve ankomsten til Nr. Nissum. Nu kommer det andet. Hvordan blev reaktionen, da afgørelsen var truffet?

Jeg nævner først mine forældre i Lemvig. Da de kom ind i billedet ved min hjemkomst fra Esbjerg, var sagen, som mine læsere forstår, allerede langt fremskredet, uden at de havde anet noget om den. Alligevel mødte de mig med den allerstørste forståelse og tillid; det var kun opmuntring, jeg mødte fra deres side; den kunne jeg også nok trænge til. Angående mine forældre vil jeg her tilføje, at en hovedgrund til, at seminariebestyrelsen overhovedet turde indlade sig med mig, som de ikke kendte, ganske sikkert var den agtelse, mine for-

ældre nød på egnen som sunde kristne og trofaste venner af Indre Mission. Der var jo ikke langt fra Nr. Nissum til Lemvig.

Så var der to andre, jeg heller ikke, på grund af sagens særegne udvikling, havde rådført mig med, skønt det havde været naturligt: min sognepræst og min biskop. Hvad sagde de?

Pastor Lind lagde ikke skjul på sin overraskelse, og det var ikke så mærkeligt, at han blev overrasket; det blev jeg jo også selv. Men da vi som regel mere ledes end vælger, skrev han, turde han ikke råde fra, men ønskede mig af hjertet Guds velsignelse til den nye gerning. Sine ønsker samlede han ved at sætte fingeren på et bestemt punkt, nemlig at det åbne tillidsforhold til pastor Agger aldrig måtte blive brudt. Det var også et meget vigtigt punkt, da pastor Agger både var min fremtidige sognepræst og min nærmestboende foresatte, idet han var bestyrelsens næstformand; han var vistnok også den, som i særlig grad slog igennem overfor eventuelle og rimelige betænkeligheder, så resultatet blev, hvad det blev. Pastor Linds ønske blev i fuldeste mål opfyldt: jeg kom til at skatte pastor Agger meget højt og fandt altid i ham en sikker støtte og ven.

Hvad angår biskop Ostfeld, ville jeg gerne have talt med ham, så meget mere, som han var en god mand at gæste. Jeg måtte imidlertid nøjes med at skrive; som svar modtog jeg et smukt og interessant brev, hvori han bl. a. gik ind på forskellen mellem teori, hvormed han mente teologi, og praksis. I den normale præstegerning kunne man stort set lade teorierne ligge, mens jeg som kristendoms lærer på et seminarium blev nødt til at beskæftige mig med dem; han ønskede mig så lykke til at finde den rette balance og til at få sat teorierne på deres rette, begrænsede plads.

Også en tredje præst må jeg nævne, Viggo Obel, da sognepræst i Lemvig, død som stiftsprovst i Viborg. Denne højtbegavede og sprænglærde mand havde gennem hele min studentertid fulgt mig i mine studier og øvet en betydelig indflydelse på min udvikling; nu billigede han det skridt, jeg havde taget; kun mente han, det havde været godt, om jeg kunne have fået f. eks. et års frist, inden jeg tiltrådte, så jeg kunne få tid til at sætte mig ind i forholdene på et seminarium. Heri havde han ret; forholdene tillod det blot ikke; det måtte være nu eller aldrig.

Jeg kommer så til vennerne fra studentertiden. Deres reaktion kan man næsten slutte sig til af, hvad jeg før fortalte om dem. Deres hilsener gik alle som en i samme retning; de troede, at jeg nu kom på den rette hylde. Lad en enkelt af dem få ordet. Han skrev: „Det har været sådan for mig, at dette netop var Guds gave til dig. Og nu vil

du jo få en sjælden lejlighed til at lægge alle dine kræfter og evner ind i en stor gerning“. Også vennernes tillidsvotum var mig en stor og tiltrængt opmuntring.

III.

Søndag 31. august holdt jeg afskedsprædiken i Ringsted og Benløse kirker. Mandag morgen gik rejsen vesterpå, mens pastor Lind stod på banegårdens perron og vinkede til afsked. Det var et bevæget øjeblik. Jeg rejste alene, idet min søster allerede et par måneder før havde måttet tage til vort hjem i Lemvig på grund af sygdom. Min rejselekture var Ottosens Nordens historie; efter indsættelsen tirsdag skulle det daglige arbejde nemlig begynde onsdag morgen for fuld damp, og jeg skulle foruden religion i alle klasser undervise afgangsklassen i historie. Det var jo et ret tæt program at starte på.

Indsættelsen fandt sted tirsdag morgen i andagts hallen i Den gule bygning og fortsatte med et kaffebord på „Borgen“ om eftermiddagen. Det var tillige afskedsfest for min forgænger, A. Krogsøe. Formanden, Asschenfeldt-Hansen, bragte på bedste måde både afskeds- og velkomstord. Krogsøes og mine veje krydsede den dag hinanden; jeg kom fra en præstegerning, han agtede sig ind i den. I fem år havde han ledet seminariet under vanskelige forhold: omkring os en verden i brand og i det daglige altid overarbejde, da han samtidig var forstander for højskolen og yderligere forberedte sig på teologisk embedseksamen; jeg tror forøvrigt, at studiet var ham et nødvendigt åndehul. Han var en strålende lærer, der nok skulle holde sine elever i ånde; intet under, at han var elsket af dem. Overfor mig var han til det yderste hensynsfuld og loyal, altid rede til efter evne at jævne vejen for mig. Hans særlige ønske den dag for mig har jeg ofte tænkt på: at jeg altid måtte kunne gøre min gerning i hvile. Deri ligger der jo meget.

Foruden for Krogsøe og mig var dagen også skiftedag for en tredje: lærer H. J. Hansen, der ved sin fremragende dygtighed som underviser og ved hele sin personlighed skulle komme til at betyde så overordentlig meget for Nr. Nissum seminarium.

Også elevernes talsmand ved denne lejlighed vil jeg omtale. Det var Kr. Lauritsen, senere lærer i Agtrupskov, almindelig kaldet „95“, formodentlig efter sit soldatenummer. Ved kaffebordet om eftermiddagen holdt han en fornøjelig tale, hvor han gav anvisning på, hvordan man skulle bære sig ad med at få eleverne til at gøre, som man ønskede. Det kunne man lære af en gris; når man ville have den en

bestemt vej, skulle man blot trække den baglæns i halen; så ville den af alle kræfter stritte imod og således komme den rigtige vej; tilsvarende skulle man gøre med eleverne, sagde 95. Der ligger nok en pædagogisk visdom i hans råd, som det dog vist er bedst at følge med måde. Jeg tager ham med her, fordi hans ord viste mig fra den første dag, at jeg var kommet til et sted, hvor også munterheden kunne trives.

Så har jeg endnu to minder fra indsættelsesdagen at drage frem. Det ene gælder seminarielærernes repræsentant, førstelærer S. M. Sørensen, Østre skole. Han tog mig til side på en lille tur ad Gudumvejen og sagde til mig: „Vi ville jo have haft en anden løsning; men nu, da det blev Dem, kan De regne med vor støtte“. Det var jo en reel mands åbne tale, og det tilsagn, som lå heri, blev til fulde indfriet, så seminariets lærerstab blev mig en afgørende støtte, både i blæst og magsvejr; hvad skulle jeg også have gjort uden den?

Det andet minde handler om pastor Asschenfeldt-Hansen og viser hans brændende kristelige nidkærhed. Også han tog mig til side, og så sagde han: „Jeg savnede, at De ikke i Deres tale nævnede Jesu navn“. Jeg var mig ikke dette bevidst og tror i hvert fald at turde sige, at navnet over alle navne lå som det bærende fundament under al min stræben. Jeg var således helt enig med ham og kunne jo kun være ham taknemmelig, at han, den ældre, ville give mig, den yngre, en sådan tilskyndelse.

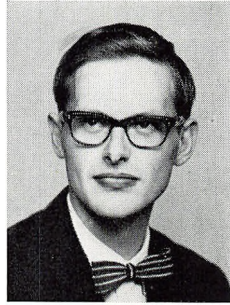
Lad nu dette stå som slutningen på min fortælling og som et udtryk for, at der var åbent vand og gensidig tillid mellem mig og de mænd, der havde ansvaret for min ansættelse. De havde tiltro til, at jeg ville røgte min opgave loyalt, og de gav mig altid al den frihed, jeg kunne ønske mig.

Efter alt, hvad jeg her har fortalt, vil det forstås, at jeg havde megen grund til trods betænkeligheder så dog med frimodighed at tage fat på den gerning, der placerede mig på broen mellem skole og kirke, som en formidler af forbindelsen mellem disse to store lande.

Midt i en brydningstid

Af lærerstuderende

Frede M. Andersen (III)

Det var med et vist forbehold, at jeg modtog redaktionens anmodning om at yde et bidrag til årbogen. Den første indskydelse var at afslå af den simple grund, at man som lollipop nok ikke var at betragte som rigtig nissumit, men ved nærmere eftertanke blev det mig klart, at jeg måske netop derfor burde gribe pennen for i korte træk at betragte det brogede liv, som dagligt passerer revu for ens blik.

Der er altid visse øjeblikksbilleder, som fæstner sig i ens bevidsthed, og i denne forbindelse er der særligt to, jeg gerne vil drage frem. Det ene er billedet af seminariet, når det søndag eftermiddag ligger badet i sollyset, da er der noget fredfyldt, næsten drømmende over det. Det andet er billedet af de råkolde efterårsmorgener, når eleverne på klokens bud iler mod klasseværelserne, et hastigt godmorgen, en frakke, som skyndsomst hænges på en knage, travlhed og vrimmel.

Det kan være vanskeligt at få disse to billeder til at harmonere, men ikke desto mindre er de typiske for vort seminarium af i dag. Thi da det lille samfund fik vokseværk, gik det så stærkt, at det gamle ikke fik tid til at tilpasse sig det nye. Det kommer tydeligst frem i dets ydre, der frembyder et ejendommeligt skue af gamle bygninger med et ædelt præg af ælde omgivet af nye, og byggeaktiviteten vidner om, at voksealderen vil fortsætte år endnu.

Det er i denne verden, at vi, d. v. s. ca. 650 unge livsglade mennesker, tilbringer vore bedste år i et hæderligt forsøg på at uddanne os til duelige pædagoger og samtidigt er medvirkende til at give Nørre Nissum seminarium det ansigt, som det fremover vil vise udadtil.

Vi kender ikke til den efterhånden sagnomspundne intimitet mellem lærer og elev, ja, det kniber endog med kontakten eleverne imellem. Dertil er seminariet blevet for stort. Man har sin egen omgangskreds inden eller uden for klassen, med hvilken man deler dagliglivets glæder og sorger, og hvor man samles til den uundværlige aftenkaffe; men de andre? Jo, man hilser, men uden egentligt at kende vedkom-

Selv om vi ikke kender så meget til den sagnomspundne intimitet mellem lærer og elev, fester vi dog af og til sammen med vore lærere. Her en situation fra en af vore hyggelige bygningsfester.

mende, og lærerne? Man kender dem alle af navn, nogle få fra timerne, men den direkte kontakt er gået tabt, selv om man fra seminariets side har gjort meget for at bryde den mur ned, som år for år er blevet højere.

På trods af disse mangler er der alligevel noget, der binder os sammen og befæster Hellasstatens helhed. Dette „noget“ er bl. a. vor isolerede beliggenhed, som ofte har været diskuteret mand og mand imellem. At denne kan animere til en vis passivitet, hvad angår livet uden for seminariet, er naturligvis en fare, som det står op til den enkelte at overvinde, men at den, som nogle hævder, befordrer en vis ensrettethed, er at besvare med et klart nej, da den enkelte stadig har mulighed for at udvikle sit individuelle særpræg.

På den anden side byder vor beliggenhed også på fordele. Her, midt i den skønne nordjyske natur, har man de bedste betingelser for at koncentrere sig om studierne, og man har tid og ro til at finde sig selv. Et ungt menneske af i dag kan, på trods af nok så stor en livsglæde, føle trang til en gang imellem at være alene med sine problemer. Vor beliggenhed har endvidere muliggjort, at en kostelig skat af traditioner stadig er bevaret, ja den er måske den egentlige årsag til, at disse får et stadigt mere livskraftigt præg. Findes der mon nogetsteds en hyggeligere og sundere juleglæde end her. Aftensangen på Borgen, julespillene og andagten før juleferien er kun nogle eksempler.

ler herpå, men hvem mindes ikke med glæde forårskoncerten, en tradition, som vist ikke mange seminarier kan rose sig af.

Alt dette er med til at give seminariet sit særpræg, og det hæges der om med den største respekt; men seminariets egentlige særpræg, det ansigt, som det viser udadtil, er ikke bygget på traditioner alene. Selv om Indre Mission ikke er det samme som ved seminariets start, og selv om det kristne livssyn ikke er lige stærkt grundfæstet i alles bevidsthed, så formår seminariets indstilling til det kristne livssyn at give os et ståsted i tilværelsen. Her er vi fremme ved den egentlige årsag til vort samfunds helhed: Nissumånden; men den kan ikke defineres, den må opleves.

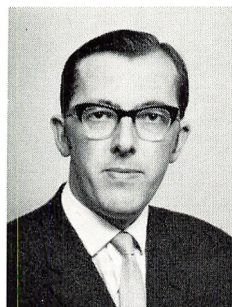
Fire lærerige år er snart gået, og når man i denne stund ser frem til afslutningen af ens nissumtilværelse, så kribler det lidt, og spørgsmålet presser på: „Kan vingerne nu bære?“ Andre før mig har sikkert stillet sig det samme spørgsmål, og svaret kender kun fremtiden; men et er vist, her har man haft de bedste betingelser for at lære den kommende opgave at kende.

Tradition og livstolkning

Festtale ved elevfesten

3. marts 1965

Af adjunkt Villy Christensen (51)

Tradition og livstolkning skal være emnet for min tale her i aften. Lad mig starte med den påstand, at det hører med til det at være menneske at tolke tilværelsen. Jeg vil for øvrigt hævde, at denne tendens til livstolkning er kernen i det, der i psykologisk forstand forstås ved religion, som vi mere præcist kan definere som menneskets forholden sig til noget, som er en totaldominans i dets tilværelse. Vi tolker. Vi gør det allerede i vor opfattelse gennem vore sanser af den konkrete omverden. Tingene skal give mening. Kan vi ikke få mening i det, vi ser og hører, føler vi os usikre og mærkeligt til mode. Det gælder dagligdagens forhold: Hvorfor gør du sådan, far? spørger barnet, eller det lytter forbavset, måske irriteret, den dag der tales udenlandsk i dets nærhed. Vi forholder os – børn som voksne – på lignende vis, når det gælder menneskers – måske også vor egen – adfærd i al almindelighed: Hvorfor sagde han sådan? Hvorfor gjorde hun det? Hvorfor gjorde den bemærkning ham så rasende? Hvordan kunne den lille ting gøre hende så dybt bevæget? – Også når vi står over for kunst og litteratur, tolker vi og vil have tingene til at give mening. Usikkerheden melder sig, når vanskelighederne bliver for store, som jeg oplevede det forleden ved gennemlæsning af det ene af de to stykker, der skal opføres her i aften.

Som regel nøjes vi mennesker vel med i vor tolkning af tilværelsen at beskæftige os med det i tid og rum nære, nøjes med det korte perspektiv. Men til tider voves dog forsøget på at placere livet i sin helhed eller sider deraf i et større perspektiv. Da er tendensen til tolkning blevet til en søgen efter en livsanskuelse, og da er vi på tærskelen til det religiøse, ja, har måske allerede overskredet denne tærskel. Vi stiller da spørgsmål som disse: Hvad er jeg her for? Hvad er tilværelsens mål og mening? Hvorfra? Hvortil? Hvorhen?

Vort udgangspunkt er altså dette, at der i mennesket ligger en tendens til livstolkning.

Hvilken rolle spiller nu i så henseende traditionen? Ja, hvad forstår vi i grunden ved tradition? Det er summen af den livsholdning og viden, de færdigheder og adfærdsmønstre, som i et givet miljø overleveres fra en generation til den følgende. – Bidrager traditionen til vor livstolkning? I allerhøjeste grad! Lad mig nævne tre områder, hvor traditionen griber formende ind, ligesom står parat med mulige holdninger og løsninger:

1. Dagliglivets rutineverden. Vore arbejds-, spise- og sovevaner er i allerhøjeste grad præget af traditionen, er det i en sådan grad, at vi undres, når vi f. eks. ser, på hvilke tider af døgnet en italiensk bonde arbejder, og hvornår han spiser sin middagsmad, for slet ikke at tale om, hvad den består af.

2. Tunge skæbnestunder. Tænk på, hvad vor nationale tradition betød for os i tolkningen af vor situation i besættelsens år. Overvej, hvad traditionen kan betyde ved vort møde med døden. Slægterne før os tilbyder os nogen af deres erfaringer og nogen af deres sædvaner til hjælp og støtte. I forstærket form oplever vi det, når en af de store går bort: en Churchill, en Kennedy.

3. Lyse festtimer. Du forelsker dig og griber til digternes tolkninger af kærligheden, drister dig måske til at forsøge dig ad de samme baner. Også når du er på livets lysside, står der kanaler parat, hvor igennem dine følelsers strøm kan fosse. Traditionen lærer os, hvordan vi skal fejre vore sejre, markere at vi har nået et mål i livet, stort eller lille.

Hvad betyder det i dagliglivets rutineverden, i tunge skæbnestunder, i lyse festtimer at følge den af traditionen anviste vej? Det betyder sikkerhed og tryghed! Når du ved, hvad dine medmennesker venter af dig, at du skal sige og gøre, og du siger og gør det, da har du en sikker mulighed for at opleve fællesskabets varme. Du er ikke alene! Du repræsenterer en flerhed! Du omslutes af sympati! Hvilken lise for sjælen!

Er alt hermed sagt, eller kan det at følge traditionelle veje have anden betydning? Det kan fratage dig din selvstændighed, give dig en følelse af at være i fængsel, eller af at sælge dig selv. Et skrig kan rejse sig i dit indre.

Nissumtraditioner – har vi mødt dem? Ja, i mængde! De præger vor hverdag og giver den et mål af tryghed. Vi gamle glædes således over, at der nu atter ringes på den „rigtige“ måde om morgenen. – Vi har en egen dags- og arbejdsrytme, som præger dagen i sin helhed. – Jeg spiste forleden til middag på Borgen, og det interesserede mig at se, hvordan de fornemme – d. v. s. IV-klasserne – indtog de privili-

geredes pladser og fik koteletterne først (dog efter gæsterne), mens de stakkels Fp'ere pænt måtte vente til allersidst. Traditionen former vor Nissum-hverdag.

I livets tunge stunder siger stedets ånd os måske allermost. Det oplever vi inden for lærerkredsen, og det kender vi til i hele vort fællesskab. Da vi forleden år stod der nogle hundreder langs seminarievejen og ventede et par dræbte kammeraters bårer, mens mejetærskerne gik deres gang over bakkerne, da måtte jeg sige til mig selv: Her er et udtryk for det, der med rette kaldes Nissumånden.

Og også i de festlige stunder former Nissumånden vor holdning og vore sædvaner: Sportsfest, julefest, sidste dag på klassen – og ikke mindst elevfest. Jeg er sikker på, at for festkomiteen har traditionen både været vejviser og en trykkende byrde. „I forhold til sidste år skulle vi da gerne . . . selv om . . . “

Altså, uhyre meget i vor Nissumtilværelse bestemmes af traditionerne. Mærker du ved al min snak derom, og mærker du somme tider til daglig oprøret rejse sig i dig mod alt dette. Kender du lysten til at sparke til det altsammen af trang til at være helt dig selv? Jeg vil i og for sig ønske for dig, at du kender også til dette!

Tradition lever vi alle i og af. Vi på Nr. Nissum seminarium gør det i høj grad, og de fleste af os er som oftest lykkelige over det og stolte af det. Betragter vi traditioner i al almindelighed, ser vi, at bliver de for stærke, kan de virke kvælende og lammende og få det, der er liv og bevægelse, til at stivne. Dagliglivet og kulturhistorien rummer et uendeligt antal eksempler herpå. Den enkeltes egenart knægtes under den nære gruppes stærke pres til konformitet. Men dette at tilhøre en lille gruppe af ligesindede kan også for den enkelte være et værn mod det konformitetspres, der i vor tid på en række områder – ikke mindst de religiøse og moralske – gør sig gældende i det store samfund. Men bliver også den lille gruppe grebet af angsten for for Guds skyld ikke at være anderledes, vil den være præget af en tilbøjelighed til hurtigt at ændre eller opgive særprægede traditioner, og da mister den noget – ja meget – af sin værdi og berettigelse. Traditionen kan altså til tider være med til at knægte den enkeltes personlighed og egenart, til andre tider beskytte de samme ting. – På vor skole sker der vældige forandringer med hensyn til livsform og sædvaner, livsholdning og livssyn. Man bliver slået deraf ved at læse de gamle årbøger. Der er liv og bevægelse i vor gamle skole, som med raske skridt nærmer sig de 75. Men dog sker forandringerne ikke hurtigere, end at traditionerne lever og trives.

Må jeg da slutte med et ønske:

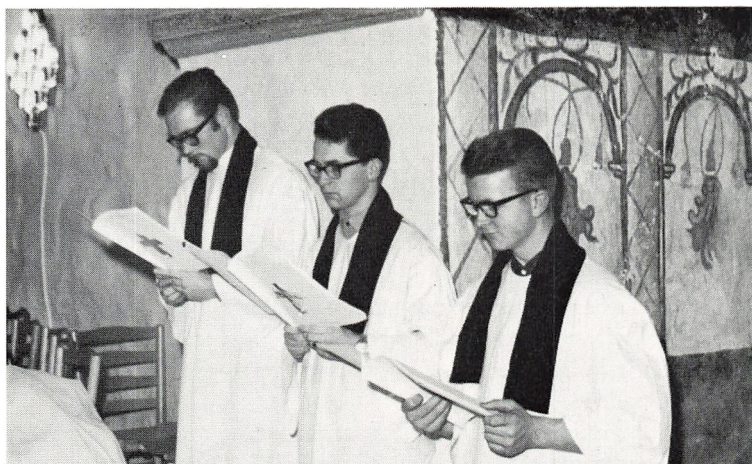
Måtte alle vi – elever og ansatte – der er med til i hverdag, i sorg og i fest at være Nr. Nissum seminarium, leve i og bære traditionerne på vor egen frie og selvstændige måde, så de ikke snærer og binder og kvæler, men bliver en værdifuld basis, hvorfra nutid og fremtid kan angribes og erobres. Hvorhen vi med vor skole da føres i vor livstolkning, ved vi ikke, thi det er nu engang sådan, at *liv og risiko er uadskillelige*.

Foredrag, møder og fester i skoleåret 1964-65

- Foredragsforeningens arrangementer:*
- Forfatteren Finn Søborg: „Humor og Satire“.
- Politisk vælgermøde:
Tandlæge Benny Gjørup, D. s. U.
Stud. jur. Leif Senholt, R. U.
Lærer Ib Hansen, K. U.
- Bibliotekar, lektor, dr. theol. Børge Diderichsen: „Jesus af Nazareth i historisk belysning“.
- Anden aften med ovennævnte emne.
Tredje aften med emnet „Jesus af Nazareth i historisk belysning“.
- Prof., dr. theol. Regin Prenter: „Romerkirken i støbeskeen“.
- Forstander Peter Knudsen: „Samfundet og de handicappede“.
- Magister Emil Frederiksen: „Johs. Jørgensens digtning“.
- Forfatteren Palle Lauring: „Hvad skal vi med historien?“
- Dr. phil. Mogens Køie: „Peru før, under og efter inkaerne“.
- Major Lauridsen: „Militærpædagogik kontra folkeskolepædagogik“.
- Erik Moseholms Trio med Ray Pitts, Alex Riel og Erik Moseholm (i samarbejde med KFUM og K).
- Fru Marie Gardener Kvåle, Larvik: „Til Norges sameland“.
- K. A. Frøbert: „Pressen som den fjerde statsmagt“.
- Forfatteraften med Elsa Gress, hvor E. G. talte om „Statsstøtte til kunstnerne“.
- Dr. phil., prof. Hakon Stangerup: „Nordisk samarbejde – sejre og nederlag“.
- KFUM og K's arrangementer:*
- Sømandsmissionær Finn Backs, Hobro, om missionsarbejdet. Lysbilleder og bånd.
- Sekretær Niels Ove Rasmussen (K. F. S.): „Kan vi vide med sikkerhed, hvad kristendom er?“
- Fru rektor Høgel: „Glimt fra en grænseegn i besættelsesårene“.
- Ydre Missions distriktssekretær Jens C. Jacobsen: „Nigeria“.
- Højskolelærer Lindskov Rasmussen, Løgumkloster: „Homo Faber“.
- KFUK's adventsfest (7. og 8. dec.).
Adventskoncert, 6. december.
- Aftensang på Borgen de sidste tre søndage før jul.
- Julefest (20. og 21. december): 1. klasse opførte i Nr. Nissum kirke kirkespillet „Livets krone“ af Olov Hartman.
(Kirkespillet blev senere opført flere andre steder).
- Pastor Wisbom, Odense: „Er der brug for diakoni i velfærdsstaten?“
- K. A. L.-weekendstævne 20.-21. marts for de nordjyske seminarier. (Kristeligt arbejde blandt lærerstuderende).
- Pastor Evald Christiansen, Jegindø: „Tidens krav til kristeligt arbejde blandt unge“.

Forstander Peters-Lehm, Rinkenæs:
„Finland i ord, toner og billeder“.
Foredrag ved pastor Flemming Helle-
skov (sekretær for K. A. L.).
Skoleårets elevfest afholdtes den 3., 4.
og 5. marts 1965. Den 2. marts var
der offentlig forestilling. Alle fire
aftener i teatersalen på Lemvig Mis-

sionshotel. III klasse opførte to kor-
tere stykker: „Jacques eller underka-
stelsen“ af Eugene Ionesco og „En
maler kommer ikke alene“ af
Dario Fo.
Forårskoncerten 1965 afholdtes den 9.
og 10. april.

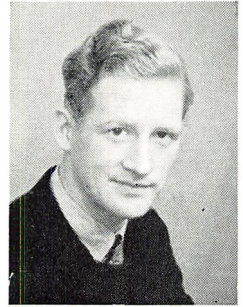

Et par situationer fra kirkespillet »Livets krone«

Festtale ved elevfesten

4. marts 1965

Af lektor Tage Ringgaard

Mine kære tilhørere!

Her har De en historie. Den har ingen titel, det er så enten, fordi den aldrig har haft nogen, og så er det nok netop det fineste ved den, eller også er det, fordi nogen har revet den af, og der er ingen, der ved, hvem der har gjort det.

I den lille by lå der et gammelt hus, sådan et rigtigt, gammelt hus med døre og vinduer og en skorsten ovenpå. I huset var der mange lejligheder ovenpå hinanden, for det er nemlig det charmannte ved det, at bo sådan ligesom lagene i en lagkage.

I stuen havde boghøkeren sin butik – det var sådan en dejlig butik med bøger på hylder, bøger i skabe, bøger alle vegne. I bøgerne var der de dejligste historier – nogle endda på vers – det eneste kedelige var, at de samlede så meget støv.

Men i dag skinnede solen, så støvet ret kunne ses, og boghøkeren var gået i gang med sin årlige hovedoprydning. Bøgerne blev støvede af, og en del blev kasserede og båret ud i gården og smidt i skærnkassen.

Det var sådan en udmærket skærnkasse – der stod „Sana“ på den, og de, der havde forstand på de dele, kunne fortælle, at det var fordi den havde hanke i siderne og derfor var så let at bære væk. Men de, der havde kunstforstand, sagde, at den var ikke pæn.

„Er det da ikke synd at smide så mange bøger væk“, spurgte den lille Vita fra første sal, hun var netop i gang med at lege i gården.

Men boghøkeren sagde, at væk skulle de, for der var kommet så mange nye, der var meget sværere at forstå.

Vita legede helst i gården, for der var så dejligt. Midt i gården stod et blomstrende akacietræ, når det blomstrede, kamillen groede i stenbroen, og når solen rigtigt skinnede, flagrede sommerfuglene omkring, og solsorten fløjtede så velsignet oppe fra træet.

Herfra kunne hun også smile op til sine venner, de andre husboere,

når de stod i vinduerne og så ned, eller neje pænt for dem, når de gik gennem gården for at komme ud at spadsere.

Oppe på kvisten boede to studenter, den ene var poet, den anden naturforsker. Naturforskeren tog fat på tingene selv, ja, han sprættede op, når så måtte være. Han tog Vorherres gerning som et stort regnestykke, subtraherede og multiplicerede, ville kende det ud og ind og tale med forstand derom, og det var hel forstand, og han *talte* i glæde og med forstand derom.

Han var også kunstforstandig og gik derfor med kort hår og klædesfrakke, og når han mødtes med sine venner fra kunstforeningen, så de dybsindigt på hinanden og sagde: „Absurd!“ – Og det skal nok have sin rigtighed.

Men poeten var ikke glad. Han havde fået udgivet en digtsamling, og det ganske særlige ved den var, at der på alle siderne ikke stod andet end lutter x'er, for han sagde, at det var på den måde, han kortest og mest præcist kunne give udtryk for sine tanker. Og alle folk, der læste den, og det var ikke de ringeste, sagde, at det var en mangeløslig samling, indtil en kritiker skrev i byens avis, at den duede ikke, for den var nemlig sat på maskine, og som følge deraf stod alle x'erne med samme afstand – og det var ikke mere på mode. Og alle folk sagde, at det var jo rigtigt.

Men, havde kritikeren føjet til, der kunne bødes meget på det ved at lade bogen skrive om i hånden. Og derfor var poeten så bedrøvet, thi i skolen havde han ikke troet, han ville få brug for at skrive i hånden, og så havde han valgt et andet fag på linie, og så var det naturligvis ikke blevet til noget med at skrive.

Nu gik han hver dag ned og satte sig ved kloakken, hvor alt byens spildevand løb igennem. Det var en åben kloak, langs den voksede allehånde uhyggelige og groteske vækster, snogene krøb i græsset, edderkopperne dræbte i væksterne, ormene kravlede i jorden og paddehattene voksede sig så store og så mange, at når man lagde sig ned og så op – på skrå – syntes man, at de dækkede for hele den blå himmel. De var giftige, vidste studenten, særlig de hvide, og der var så mange af dem, at alle i byen kunne få at spise af dem og dø af det.

„Bare de dog ville lade være med det“, tænkte studenten, for han var en ualmindelig god ung mand. Han tænkte så meget på den forfærdelige tanke, at alle i byen kunne dø af at spise paddehatte, at han slet ikke fik tid til andet – og det var slemt.

Men nu var den gamle professor fra 2. sal kommet ned i gården. Han havde også været ved at rydde op og kom nu ned med to blade, der godt kunne være taget ud af en bog om havebrug, men det var de

bare ikke. De skulle ikke kasseres, fordi der var kommet nye bøger, men fordi de var slidt op, til der kun var stumper tilbage, og nu kunne stumperne heller ikke mere. Men det gjorde ikke så meget, for professoren kunne det hele udenad nu, og så havde han desuden den allerbedste bog tilbage. Den var trykt på pergament, havde kors på og var indbundet i læder – og det består. I den bog stod der næsten ikke om andet end kærlighed, og det er noget helt andet end sex, som ikke engang var opfundet endnu.

Den lille Vita fik lov til at læse på bladene, inden de skulle i bøtten. Men de var ikke på dansk, og hun gik kun i første under. Professoren fortalte hende imidlertid, at det ene var på fransk og det andet på tysk, og at de to mænd, der havde skrevet det, ikke var særlig enige, men hver for sig var gode at få forstand af, og at der på det ene stod noget lignende som: Lad os gå ud og grave i vores have – og på det andet: Om jeg så vidste, at verden ville gå under i morgen, ville jeg plante et træ i dag.

„Det forstår jeg ikke, hr. professor“, sagde den lille pige – hun sagde *hr.* professor, for hendes moder sagde altid, at det vigtigste var hjertets dannelse, men det gjorde slet ikke noget, om man opførte sig pænt. „Men jeg er så glad i dag, for solen skinner så dejligt og fuglene synger“.

„Ja, og det er – trods alt – nok glade, Vorherre ønsker, vi skal være, så længe Han giver os lov til at være her“, sagde professoren.

Se, det var historien. Den findes i sjette bind af digterens eventyr og historier. Men der er aldrig nogen, der har læst den før, og jeg tror heller ikke, den vil blive læst siden, for de bedste historier findes i de fem første bind.

Glimt fra
elevfesten
marts 1965

Øverst en scene fra
revyen

Til venstre to scener fra »Jacques eller under-
kastelsen«. - Nederst til højre en situation fra
»En maler kommer ikke alene«.

Festtale ved elevfesten

5. marts 1965

Af lektor Rudolf Møller*

Kære festdeltagere – hellenere og gæster!

Jeg tror, der er større ligheder mellem festen, som den formede sig i det gamle Hellas, og elevfesten her i vort Hellas, end man umiddelbart forestiller sig.

I det gamle Hellas var festen et koncentreret udtryk for det fællesskab, man levede i til daglig. Under hverdagens arbejde lærte mennesker hinanden at kende med deres fortrin og begrænsninger, man lærte at indse, at man behøvede hinanden, og at man kom hinanden ved. Under festen oplevede man det samme i fortættet form, her fik de enkeltes fortrin og mangler lov til at træde i skygge af, at man samledes om det, man dybest set var fælles om; det, som var større end den enkelte.

Noget tilsvarende kan vi vist også sige, at vi år efter år oplever ved elevfesterne her, når de er, som de skal være.

Der er også visse ligheder med hensyn til den ydre form: det festlige optog, de stilige gevanter, det prægtige fællesmåltid – hos os det danske kaffebord – og dramaet, dengang som nu i aften delt op i skæbnedrama og komedie og den undertiden helt løsslupne revy, hvor man legede himmelpræst med alt det, som godtfolk ellers til daglig tog alvorligt. I det gamle Hellas blev der efterhånden også indrømmet en beskeden plads ved festen til mytefortælleren, ham, der skulle opfriske de gamle myter for folket, så også ungdommen lærte dem at kende. Når festkomitéen denne gang har bedt mig om at holde festtalen, føler jeg mig hensat til mytefortællers plads, og jeg vil gerne allerførst takke komitéen, fordi den har overdraget mig dette hverv.

Jeg har nemlig i sinde at tage mit udgangspunkt for det, jeg har at sige, i en af Hellas' gamle myter, Antaios-myten.

Først vil jeg prøve at anskueliggøre myten ved at give en kort skildring af en græsk vase, på hvis sider den findes afbildet. Det drejer

*) Talen blev ikke holdt ved elevfesten, da R. Møller blev forhindret i at deltage, men den var beregnet dertil. (Red.)

sig om en vase af den form, som man først kommer til at tænke på, når man skal prøve at forestille sig, hvordan en græsk vase ser ud. Det er med andre ord en såkaldt kråter – eller for at sige det på dansk, det lyder mindre eksplosivt: det er en vandkande. Den stammer fra det 4. århundrede før Kristi fødsel, og den befinder sig nu på museet i Louvre.

Scenen på vasemaleriet forestiller en brydekamp. To særdeles muskuløse herrer tager livtag med hinanden, og en af dem har allerede løftet sin modstander næsten op over skulderen, så han kun lige akkurat endnu kan nå jorden med tærne på den ene fod. Til højre for den kæmpende gruppe ser man en kvindeskikkelse, der rager halvt op af jorden, og hun rækker hænderne frem imod kæmperne, som om hun vil hjælpe ham, der er ved at bukke under, men han ænser hende ikke.

Hvis man blot er en smule fortrolig med den græske mytologi, er det ikke vanskeligt at identificere billedet som en fremstilling af Antaios-myten. Antaios var søn af jorden, Ge, og han var den stærkeste af alle. Han var i virkeligheden uovervindelig, men der var den lille hemmelighed ved hans styrke, at han kun var i besiddelse af den, så længe han var i forbindelse med jorden. Hvis den forbindelse blev afbrudt, forlod kraften ham.

Hans modstander på billedet er Herakles, der som én af de tolv prøver, han blev sat på, netop havde fået til opgave at besejre den uovervindelige Antaios. Han havde i forvejen fået et lille vink om, hvordan det kunne lade sig gøre, og det er det, man finder ham i færd med på vasebilledet.

Men Antaios-myten rummer som alle myter en sandhed, og denne sandhed kan vel udtrykkes omtrent sådan: Så længe du bevarer forbindelsen med den muld, du er runden af, er du uovervindelig, men hvis du slipper forbindelsen eller fornægter den, så er din kraft brudt, så er du færdig.

Den sandhed genspejles også i Hellas' sange om Odysseus, manden, som i mange og lange år måtte flakke omkring i verden, før han igen fik lov til at sætte foden på sit hjemlands jord, det stenede Ithaca.

Om Odysseus hedder det i digtets allerførste strofer: „Menneskers byer han så og dem selv han lærte at kende“. Men man behøver ikke at have læst Odysseen særlig indgående for at blive klar over, at det ikke alene er de ydre begivenheder, der spiller en rolle, men tillige og måske ikke mindst den omstændighed, at Odysseus under sin lange omflakken også lærer sig selv at kende, og at det er drømmen om Ithaca, der holder ham oppe under alle farer og besværligheder.

Ithaca var det mindste af alle rigerne i Hellas, men det var hans,

og det var det, han ville vende tilbage til. Eller med Antaios-mytnens omskrivning: Så længe du bevarer forbindelsen med den muld, du er runden af, er du uovervindelig, men slipper du forbindelsen eller fornægter den, så er du færdig.

Hvis det må være mig tilladt et øjeblik at komme ind på mine personlige erfaringer, så må jeg bekende, at jeg under min seksårige udlændighed for nu en 15-16 år siden har oplevet nøjagtig det samme.

Det var, medens jeg skumplede rundt på de støvede, ruflede landeveje i pampa'en, i de ældgamle, brøstfældige argentinske rutebiler, at to ting virkelig for alvor begyndte at gå op for mig: for det første, hvad det vil sige, at jeg er dansk, og for det andet, hvad det vil sige, at jeg er kristen, sådan som vi nu éngang er det her i Danmark.

Det gik op for mig netop i den nævnte rækkefølge, men også sådan, at de to ting for mig er uløseligt forbundet med hinanden, ja, at de i virkeligheden er to sider af samme sag.

Jeg kan ikke forestille mig en virkelig danskhed, som ikke samtidig er forbundet med kristendom, sådan som vi nu har den hos os: evangelisk-luthersk og med det særlige præg, som bl. a. Peter Palladius, Kingo, Brorson, det 19. århundreders vækkelser og Mynster og Martensen har været med til at give den.

De, som kender mig fra timerne i kristendomskundskab, véd, at der er en sang, jeg holder meget af: nr. 269 i Højskolesangbogen og ganske særlig det 3. vers:

*Er os tomme ord og lyde
eget folk og fædres land,
véd vi ej, hvad de betyde
mer end mængde, muld og strand,
tant er og hvert ord, vi tale
om Guds riges bjerg og dale,
om Guds folk og menighed.*

Danske udvandrere er et folkefærd for sig, og de er ikke allesammen Vorherres bedste børn. Det er, ligesom der kommer større udsving i karakterens vækstmuligheder, når man kommer ud, hvor der er større albuenum.

Der var nogle af dem, vi lærte at kende, som bevidst fornægtede det danske. De forsøgte at bilde sig selv og andre ind, at de kunne skifte sind og ham og blive argentinere, bare ved at gå med ridestøvler og pludderbukser, binde et skærf om livet med kniv og lasso, gå

med en hat, der var bræmmet op foran, og så iøvrigt tale spansk, så guderne sig måtte forbarme og enhver – selv vi – kunne høre, at hvad de mennesker så end var, argentinerne var de i hvert fald ikke. Der var ligefrem noget uhyggeligt ved dem, for danske ville de ikke være, og argentinerne kunne de aldrig blive, og så var de slet ingenting. De havde mistet et stort stykke af deres sjæl, ja, man kunne fristes til at tro, at det kun var et meget lille stykke, de havde i behold. Folkeligt var de gået i hundene.

Lad mig som et positivt modstykke have lov at nævne en lille oplevelse, der har præget sig dybt i min erindring. Vi havde været til et foredrag i den danske kirkesal i Buenos Aires, to dansk-argentinske brødre og jeg, og nu var vi på vej ud til den enes hjem, den dansk-argentinske højskole ca. 100 km vest for hovedstaden. Vi kørte i hans gamle varevogn, tre mand på forsædet, først gennem storbyens neoplyste strøggader, derefter gennem dens triste, snuskede forstæder og endelig, hvor byen brat holder op, ud i det åbne land med den høje, argentinske nattehimmel hvælvet over os, med sydkorsets karakteristiske, skæve tegning nedad mod horisonten. Vi sang hele vejen hjem, d. v. s. brødrene sang og jeg nynnede med, som jeg nu kunne bedst, den ene danske sang og den ene danske salme efter den anden, mange af dem tostemmigt, men samtlige vers udenad uden mindste vaklen eller tøven.

Det bekræfter på en ny måde sandheden i Antaios-myten: Så længe du bevarer forbindelsen med den muld, du er runden af, er du uovervindelig, men hvis du slipper forbindelsen eller fornægter den, så er du færdig!

Men hvorfor nævner jeg nu alt det? Hvad har Odysseus og mine private, argentinske erindringer at gøre med elevfesten ved Nr. Nisum seminarium? Jeg har nævnt det for dermed at give et par illustrationer til sandheden i Antaios-myten, inden jeg går over til at anvende den på os selv og vore forhold. De må jo stadig huske på, at min rolle ved festen i Hellas er mytefortællerens rolle, ham, der skulle prøve at tolke fællesskabets love ved at fortælle ungdommen de gamle myter påny.

Hvad muld er vi da runden af, vi, som er forsamlede her, og som også kender hinanden fra hverdagens arbejde?

Rent menneskeligt er det meget forskelligt, her er både fynbo og jyde og sjællandsfar plus vel endnu et par variationer af danskhed, vi er forskellige og bliver det mere og mere, efterhånden som vort Hellas vokser i omfang. Hvad der så er bedst, kan man jo diskutere, og det gør man sikkert også i al venskabelighed. Personlig er jeg efter-

hånden nået til den anskuelse, at det kan da også gå an at være vestjyde.

Men når der er tale om, hvad vi er, eller hvad vi engang bliver som danske lærere, så kan svaret kun blive ét: vi er runden af Nr. Nissum seminariums muld, og jeg tror, det gælder om os alle, hvad enten vi har modtaget vor uddannelse her, eller vi har modtaget den andetsteds og nu har fundet vort Ithaca her.

Nr. Nissum seminariums muld, det er det danske og det kristne i skøn og uløselig forbindelse, på en så fin og gedigen måde, som jeg ikke synes, jeg har fundet det ret mange andre steder her i landet.

At der så også af og til glimter et strejf af Hellas' klare og lysende sol henover stedet, det kan kun gøre det endnu mere attråværdigt i mine øjne. Hvis sandheden i Antaios-myten også har gyldighed for os, og det er jeg overbevist om, at den har, så vil det med andre ord sige, at vor styrke ligger i at vise troskab, mod det, som vort arbejde og vort liv med hinanden her bygger på, nemlig det danske og det kristne.

For et par generationer siden blev den danske lærer stillet overfor den udfordring, at han nu ikke længere skulle tænke alene dansk, men nordisk. Udfordringen blev mødt, man levede op til den på den smukkeste måde, ikke ved at kaste vrage på sit eget, men ved at være tro imod det og indoptage det fremmede som en berigelse og en udvidelse af sindets evne til at rumme værdier.

I dag eller i morgen kommer danske lærere til at stå overfor den endnu større udfordring, der ligger i at skulle tænke ikke blot nordisk, men europæisk. Længere strækker min fantasi ikke. Det globale må vist være forbeholdt endnu ufødte generationer. Men europæere skal vi være, og vi bliver det, enten vi bryder os om det eller ej.

Jeg hører ikke til dem, der imødeser denne udvikling med nogen større bekymring. Jeg véd lidt om, at for det første har vi ingen synderlig grund til at lade os imponere af det, vi vil få at se ved mødet med de andre, og for det andet og nok så vigtigt, så er det, vi har at byde dem, noget, som vi i enhver henseende kan være bekendt.

Vi skal nok klare at blive europæere, men især, hvis vi har nemmet sandheden i Antaios-myten, og nu får De den for sidste gang: *Så længe du bevarer forbindelsen med den muld, du er runden af, er du noverrindelig, men hvis du slipper forbindelsen eller fornægter den, så er du færdig!*

Og mytefortælleren er også færdig med sit hverv, og han kan trække sig tilbage til sin plads, medens festen går videre.

Et stumpet portræt af en mindreårig

Af lærerstuderende Kaj Henningsen (IV)

Petter grunder over, om Helleneren stadig bør gå tvangfrit kleedt eller følge herremoderådet, og om den stadig tør slå som i klaveret eller er ved at indordne sig? — Han håber dog ikke, at otte år er voksenalder.

Der var en gang en liden urtegård, en rigtig nydelig lille en. Den lå langt fra alfarvej og bag brede bakkers læ. Få af havens planter var vokset op der, de var ført dertil på en eller anden måde. Vestenvinden var flittigst til at blæse spirerne derhen, østenvinden var mere spagfærdig. Urterne voksede her mellem 4 og 5 år. Nogle blomstrede, mange stod i stampe, og få gik helt i stå.

Til at passe urtegården var ansat en gartner og flere medhjælpere. De beskar, puslede om og hærkede planterne, alt efter deres temperament og humør. Det var også dem, der satte mærkesedler med kvalitetsstempler på stænglerne, når planterne blev sendt bort i hver sin lille pose med jord og luft fra haven.

I grunden var haven anlagt af nyttehensyn. Den skulle forsyne omegnen med brugbare urter. Der var til stadighed hårdt brug for planter til at være eksempler for alle egnens spirer. Som vi kommer frem i tiden, bliver haven mere centralt beliggende og begynder også at forsyne det øvrige land.

En forunderlig have var det. Nogle af medhjælperne satte gærder, så planter ikke blev hærkede, igen andre rev nogle ned, og samtidig rejste urterne selv mærkelige indretninger, der kunne fange vinden og sende pust over svajende vækster og ved lykelige træf gøde den fede muld.

Disse vækster, som urterne rejste, vil vi se nærmere på, og det i en tid, hvor planternes antal voksede, og deres spiringssteder blev mangfoldige. Selv bedenes antal voksede, og billedet blev broget. Fra at være et stort bed, hvor planterne nikkede fortløftigt til hverandre, blev haven større, og ikke alle planter kendte hinandens art eller navn.

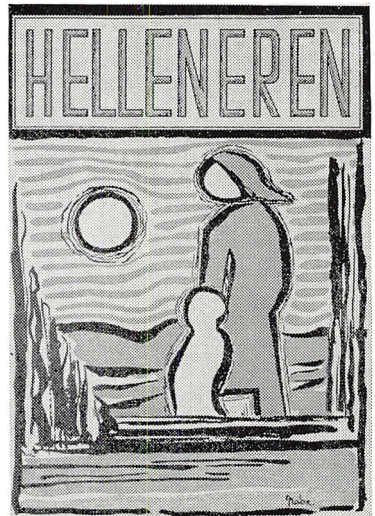
Nu til indretningerne . . .

En af disse forestillede en solopgang og var højst agtværdig, hele 57 år. Den bar mange og pæne spor af udsendte vækster. Flere år inden Dæmringen indtrådte, havde nogle af urterne forsøgt at kultivere jorden, men Kultivatoren blev et hus i strid med sine egne redaktører, og når stemplerne tørner sammen, så går noget i stå.

Selv under indtryk af dette og med skelen til nævnte mangeårige vovede nogle urter at rejse en tingest, som de kaldte Helleneren. Tilsyneladende en moderne skulptur, for når man betragter den fra forskellige vinkler, viser den forskellige ansigter. Til tider fyldte den mere i haven end andre gange, og så kunne den gøre medhjælperne så opbragte, at de talte om at rive den ned, og nogle urter vendte da dydsirede og med afsky hovederne bort, indtil andre havde rettet på dens stilling ved at udsende svalende dufte og lægende honning.

Denne indretning står på 8. år i haven, og selv om den i den sene tid har ladet sig farve af udefra hentede elementer, kan den endnu forårsage sure opstød, men også en vis moro.

Nogle af medhjælperne har engang talt om at få denne plet på havens ære fjernet med vold af hensyn til havens ære og eget blodtryk, men ind imellem regnes den for en agtværdig skulptur, som selv gartneren kan have nytte af. Og det er ganske vist, for havetidende med gartneriale, medhjælper-portrætter, regnskaber og beskrivelser af dagligliv har selv opfordret til at skrive om, hvordan en sådan bliver til.

*Sådan ser den endnu ud
(virkelige mål 14,5×22 cm)*

Bladet har beholdt Nabes forside fra starten i 1959. Det har ikke manglet på forslag om ændringer, men ingen af forslagene syntes at dække så godt som dette snit. Det fikse format og den fornemme bogtrykning er også bibeholdt. Disse tre ting danner ligesom en ramme om det brogede indhold.

Og indholdet har heldigvis været broget. Ved Hellenerens start så den første redaktion ganske klart, at man måtte have en status, der gav mulighed for at arbejde på lang sigt trods skiftende redaktioner, da et elevblads indhold i høj grad præges af mennesker, der enten har „skrive-kløe“ eller er blevet så opbragte, at de har fået denne „søde svie“. Hvis man giver en kreds mulighed for at danne redaktionen, ender man nemt i Kultivatorens situation, nemlig at redaktionsmedlemmerne skriver hele bladet. For at undgå denne situation lod man én elev fra hver klasse være repræsenteret i og danne redaktionen. En ordning, der virker fortræffeligt, vel at mærke hvis redaktionen er aktiv, hvad den ikke altid har været.

I det første år har arbejdsgangen virket, rimeligvis. Det sidste ord skrevet, fordi mit kendskab først begynder o. 1960–61, og den gang blev Hellenerens redaktion ikke samlet til møder, men virkede som blad-uddelere og pengeopkrævere. Fire elever fra henholdsvis 2., 3. og 4. klasse redigerede bladet, der blev tyndere og tyndere. Både økonomien og interessen truede med at drive bladet i makulatur-kurven. Ofte fyldte man bladet ved at opfordre en eller anden til at skrive et eller andet, og det blev så gjort natten før Helleneren gik i trykken.

Skoleåret efter, 1962/63, forsøgte man at genoplive sammenkaldelsen af elevrepræsentanter til redigering af bladet. Det havde blot den mangel, at disse repræsentanter ofte var valgt mod deres vilje. De krydsede derfor armene på brystet og sagde: „Vi sidder her, fordi vi er valgt, men vi gider ikke“. Omkring denne tid var dette ikke noget særsyn i forskellige foreninger og i elevrådet. De fungerede ganske enkelt ikke. Bagefter kan man godt se det let latterlige i at sammenkalde mennesker til red.-møde for at opfordre dem til at opfordre andre til at skrive, hvad der var den eneste konkrete opgave. Og her var Helleneren i samme båd som elevrådet og foreningerne, uden de konkrete opgaver arbejder medlemmer ikke aktivt. Både et elevråd og et skoleblad uden selvstændige opgaver må være at regne som paradier. Hele denne holdning kan føres tilbage til klasserne, især de ældste, og delvis til „de vises nævn“.

Modsætninger kom frem på elevgeneralforsamlingen efteråret 1962, hvor man forsøgte sammenlægning af alle seminariets foreninger, både for at få et virkeligt arbejdende organ og samtidig udjævne for-

skellen mellem rige og fattige sammenslutninger. Dette møde fremkaldte en stormende debat, og forslaget blev nedstemt undtagen for Hellenereens vedkommende, der blev garanteret økonomisk af elevråd samt fik opkrævet sin abonnementspris gennem samme råds kontingent. Dette blev senere fuldt legalt forkastet af lærerrådet, men da det var startet, kunne det ikke standses det skoleår.

Vi var på den tid allerede ca. 500 elever, og det er klart, at det medførte brydninger. For Hellenereen betød disse sammenstød stof, og da redaktøren havde fået sæde i elevrådet, bragte man meddelelser derfra, samtidig med at man indgik samarbejde med seminariets foreninger. Den økonomiske garanti skaffede albuenum, så man kunne udvide sideantallet og få flere klichéer. Alt dette er tilsyneladende kommet for at blive.

Da fremkom der et nyt blad på seminariet, „Papirkurv“. Det var dannet af en kreds elever og satte som sit formål at beskæftige sig med litteratur, billedkunst, omtaler af teaterforestillinger og arrangere kunstudstillinger. Samtidig arrangerede man digteraftner, film-aftner, teaterture og udstillinger. Dette blad var i stof- og kildevalg mere mobilt end Hellenereen, og selv om bladets stofområder strejfedes dennes, var „Papirkurv“'s opgave en anden.

Udefra set kunne man ane en krig mellem en kreds og en elevvalgt redaktion. Det blev tværtimod en stimulans for Hellenereen, der i manges bevidsthed blev det „officielle“ elev-blad. Interessen for bladet blev større, og redaktionen blev klar over dets arbejdsopgave som orienterende organ, og nu begyndte „maskineriet“ at arbejde.

Bladet Hellenereen mødte velvilje, der resulterede i mange indlæg fra næsten alle klassetrin – hvad man ikke var forvænt med. Debatten i bladet blev præget af en vis hårdhed mellem elevernes opfattelser, og dette kunne slå gnister i forholdet lærer-elev, men de var overvejende af følelsesmæssig karakter og influerede ikke nævneværdigt på holdningen til bladet som sådan. Både officielt og uofficielt har Hellenereen mødt velvilje, til tider større end det fortjente, selvom det har knebet for nogen at forstå, at indlæggene udelukkende var fra studerende, og derfor naturligt kunne bære præg af manglende nuancering.

Udvidelserne af bladet blev kun mulige gennem en bedret økonomi, annoncørerne var velvillige, og elevantallets stigning skaffede flere abonnenter. I dag koster det ca. 1400 kr. pr. nummer og abonnementsprisen er stadig kr. 10.

Antallet af repræsentanter har også været stigende. Man arbejder i dag med 21 medlemmer af redaktionen, der vælger en redaktør, gerne

udenfor denne kreds. De nedsætter også et forretningsudvalg, hvis medlemmer har hver sit område at varetage, f. eks. annoncer, foreringsstof, korrespondance o. s. v. Man mødes i redaktionen 2 eller 3 gange hver måned, både for at kritisere udkomne numre og planlægge nye.

Disse redegørelser bør ikke fordunkle, at Helleneren bringer stof af enhver art, digte, noveller, debat, kritik, orientering og meget andet. Lad os sammenligne to omtaler af bladets formål:

Arg. 1 nr. 1: „at der med Helleneren er søgt at skabe et organ, hvor tanker og synspunkter på trods af klasse- og meningsforskelle frit – uden frygt for gold mundtlig nedsabling – kan sættes til debat og derved øge muligheden for forståelse og respekt for anderledes tænkende“.

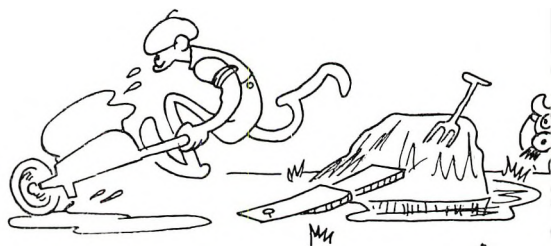
Arg. 8 nr. 1: „Bladet har til opgave at tage tidens aktuelle problemer op til debat, føre diskussioner om problemer her på stedet, bringe stof fra seminariets forskellige foreninger m. v.“.

Linjen er egentlig den samme, blot er vægten forskubbet mod orienterende stof. Det hænger nøje sammen med det voksende elevantal og er kommet i stand på grundlag af en forbedret økonomi.

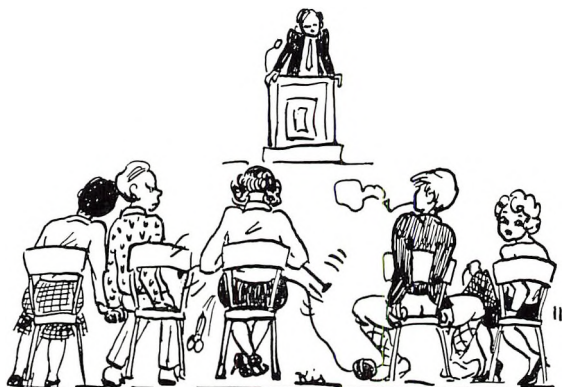
Når Helleneren således har ca. 28–32 sider med flere faste rubriker indebærer dette, at der må finde et udstrakt samarbejde sted. På seminariet har det givet sig udslag i et særnummer, som bladet udsendte i 1965. Som det fremgik af årbogen 1964 har nybyggeri, udvidet kollegiebyggeri og et elevtal på ca. 650 ført til, at det næsten er umuligt at svare på spørgsmålet: Hvordan ser der egentlig ud på seminariet? Samtidig må det være en babylonsk forvirring at møde her første gang. Derfor havde rektor og lærerråd sammen med elevråd talt om at udsende en pjece, der kunne orientere interesserede om seminariet. Helleneren tilbød da at stille med en arbejdsgruppe, rektor og lærerråd garanterede trykkesummen mod et antal numre til uddeling. Ved FF-modtagelsen i år havde man et blad på 52 sider og i et oplag på 2800 eksemplarer klar. Det blev et blad om seminariet i fortid, nutid og fremtid. Udviklingen har fart på, så det skal rimeligvis omredigeres inden altfor længe, men det er et praktisk udslag af et samarbejde på bredt grundlag, en arbejdsform man nok fremover vil lægge mere vægt på. Samtidig viser det et af Hellenerens fornemste arbejdsområder: Formidling af kontakt og orientering.

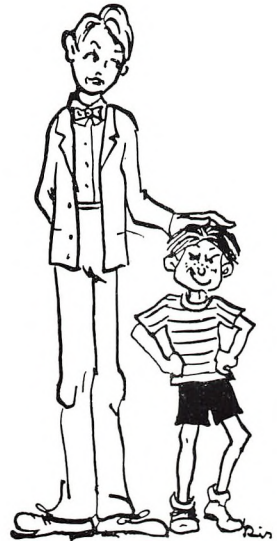
Udadtill er man gået ind i samarbejde med elevblade på samtlige landets seminarier. I 1964 afholdtes første „semi-blad-kongres“ på Zahles seminarium i København, her forsøgte man en sammenlægning af alle landets blad-annoncer samt trykningen for at billiggøre frem-

Bladets
og abonnenternes
ansigt . . .

Blade af
Hellerens
dagbog

Florentz

stillingen. Planen var ren utopi, da seminarieblade er og må være lokale foreteelser, der afhænger af seminariets elevklientel. Men mødet resulterede i noget betydningsfuldt, nemlig udveksling af blade og en personlig kontakt mellem mennesker, der arbejder med de samme problemer.

Initiativet blev fulgt op af et møde på Gedved i foråret 1965 og et nyligt overstået i Vordingborg efteråret 1965. Der er herved opnået en stadig større kontakt mellem bladene, og man har oprettet en emne-idé-central til blade i bekneb for stof.

Helleneren er således blevet en mere omfattende tingest, der stadig nyder en stor velvilje mellem elever og lærere. Således har det været muligt at opretholde bladets frie status. Enhver kan stadig fremkomme med indlæg af enhver art, blot man vedgår sit ansvar ved at signere artiklerne. Det udelukker naturligvis ikke, at direkte personlige angreb eller „hul-i-hovedet-stof“ kan standses i redaktionen, hvor 21 repræsentanter skulle sikre, at de værste fejltagelser blev undgået.

Når den første redaktion så, at hvis en kreds redigerede bladet, kunne det nemt ende som et talerør kun for disses meninger, ja, da så de ret. Der har dog været en vis vanskelighed forbundet med at få talemåden „en demokratisk status“ til at fungere og blive et stykke aktivt demokrati.

Helleneren kan vist ikke anbefales som hyggelæsning for hvo, som ej haver dagliglivet på seminariet midt i øjet. Det har vist sig, at artikler ofte bliver opfattet helt modsat af udenforstående. (Nogle her lægger også vægt på seminariets ry udadtil eller patina). Bladet kan dog købes ved henvendelse til: red. Mogens Nejrup, Hempel 4, Nr. Nissum Seminarieby, pr. Lemvig (enkelte eksemplarer af særnummeret kan også købes for 2 kr. + porto).

Indvendingerne til sidst er, såvel som det første, set „indefra“, men nu får yderligere snak være . . .

Indtryk fra en rejse til Nigeria

Af lærerinde Esther Saarup (64)

For nogle måneder siden var Nigeria for mig kun en plet på et verdenskort, et lille område på et stort kontinent – men i dag er en hel måneds oplevelser knyttet til dette land, og jeg synes, Afrika og denne verdensdels problemer kommer mig mere ved end tidligere. Jeg må i hvert fald bøje mig for den påstand, at verden bliver mindre og mindre, når jeg tænker tilbage på alt det, der kunne nås i en sommerferie.

Hvorfor netop Nigeria? – Jeg har en veninde, der som sygeplejerske nu i ca. 4 år har arbejdet derude i Sudanmissionens tjeneste, og det var fra hende de opfordringer kom, som skulle gøre denne rejse til virkelighed.

En lærerinde fra Vestervig og jeg begyndte i foråret at træffe de forberedelser, der skulle til, for at vi kunne være rejseklar ved sommerferiens begyndelse. Der var meget at tænke på lige fra ansøgning om visum til de mange forskellige vaccinationer, der skulle til.

Flyveturen var jo i sig selv en oplevelse, når man ved samme lejlighed skulle have sin „luftdåb“. Ruten gik over Amsterdam, Zürich og Rom til Kano i Nord-Nigeria. Alt forløb planmæssigt, og ca. 12 timer efter at vi havde stået i Aalborg lufthavn, satte vi foden på afrikansk jord.

Tropenattens mørke var vejet for den gryende dag, da vi stod ud af maskinen. Vi skulle nu til at vænne os til, at det var mørkt omkring kl. 18 og lyst omkring kl. 6. De lyse sommeraftener ville vi kun opleve i tankerne. – Der lå en dis over landskabet her i morgentimerne, men varmen slog os i møde, og der gik ikke lang tid, før solen brændte ubarmhjertigt.

Alt var gået efter planen indtil nu, men så meldte problemerne sig. Vi havde ganske vist fået besked om, at vi kun var på venteliste til turen fra Kano til Jos, hvor min veninde ville hente os i bil. Hun var kørt de 500 km fra Numan til Jos for at tage imod os. Vi satte os tålmodigt til at vente. Der kunne jo være en chance for at komme videre samme dag. – Vi prøvede at forhøre os, om der ikke var andre muligheder for at komme til Jos. Jo, blev der svaret, der gik ganske

vist et tog, men for det første ville rejsen vare 1½ døgn, og for det andet ville den ikke være særlig behagelig. – Senere hørte vi, at man i de nigerianske tog godt kan risikere at komme til at dele kupe med får, geder og grise, som de indfødte bringer med på rejsen.

Livet, der rørte sig omkring os, virkede fremmedartet, ikke mindst på grund af tempoet. Når man kun kender til jag, kan man ikke undgå at lægge mærke til, at her er nogle mennesker, der tilsyneladende har tid nok. Det, der ikke nås den ene dag, kan vente til den næste.

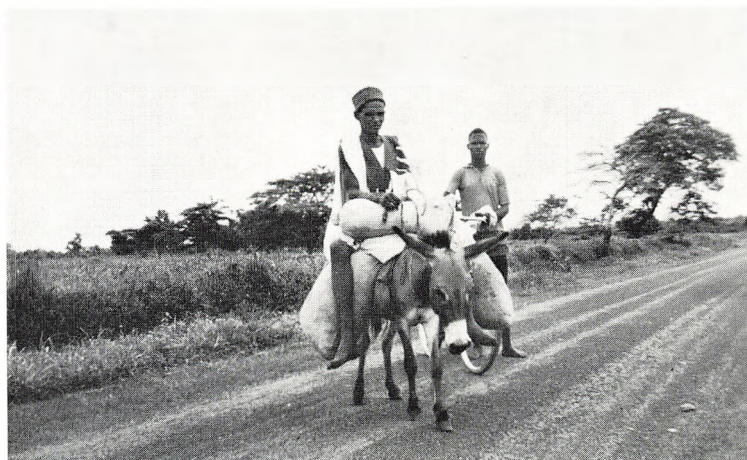
Resultatet af vor venten blev, at vi måtte tilbringe et døgn i Kano, kun med ringe udsigt til at komme videre næste morgen. Det lykkedes dog alligevel – og derefter var vi i Jos i løbet af 1 time.

Nu kunne vi så begynde på det sidste afsnit af rejsen – de 500 km til Numan. De første 80 miles gav ikke større problemer, da vejen var nogenlunde. Terrænet var pragtfuldt. Jos ligger i et bjerglandskab, så temperaturen her var meget behagelig. Regntiden var begyndt, men i juli regnede det ikke uafbrudt – det ville blive værre senere. Af og til fik vi en ordentlig regnbyge, der nedsatte sigtbarheden til nul lige på et øjeblik. Den voldsomme regn gav problemer for landevejstrafikken, især længere fremme, hvor vejen var dårligere og opkørt, fyldt med store huller. Flere steder brugte man at spærre vejene for lastbiler 12 timer efter en så voldsom regn, og kun de mindre biler fik lov at passere. Et sted var en lastbil kørt fast, og det betød ca. 1 times forsinkelse, da det var umuligt at komme forbi.

Den lange tur kunne give et udmærket indtryk af de skiftende landskaber. Nigeria er et smukt land i regntiden, hvor alt står grønt og frodigt. Afgrøderne er sået og har deres grotid, men de spredte marker og store uopdyrkede områder bekræfter, at vi er kommet til et u-land. Men trods alt er landbruget alligevel hovederhvervet. Beboerne omkring i de små landsbyer lever af at dyrke et stykke jord. De har ikke brug for mange livsfornødenheder, og de få ting, de skal bruge, kan købes på et marked i en af de lidt større byer. Når de har solgt deres egne varer, kan de bagefter købe, hvad de selv har brug for.

Hvis de indfødte skal omkring, må de gå. En del er så velhavende, at de har en cykel, men skal man på langfart, prøver man at komme med en lastbil, der gør det ud for busforbindelse. Desværre sker der tit ulykker med netop disse vogne, fordi chaufførerne kører de lange ture uden at få tilstrækkelig søvn, og fordi vognene er så defekte, at de tit ikke kan bremse. Derfor sker det ikke sjældent, at en sådan bil styrter ud over en bro, og mange mennesker omkommer.

Mens vi havde fået disse første indtryk af landet, var vi efterhånden

Fortid og nutid

den nået frem til Benuefloden, som endnu skulle passeres, inden vi kom til rejsens mål – Numan, der lå på den modsatte bred. Det var imidlertid blevet mørkt, og færgefarten var blevet indstillet ved mørkets frembrud, så vi skulle over floden i kano. Denne tur gav os noget af den rigtige „Afrika-stemning“: en kanotur i måneskin med en indfødt til at stage.

Mine indtryk i øvrigt vil især være knyttet til Nord Nigeria, da det var den del af landet, vi besøgte, og de vil til dels være farvet af, at de er samlet efter oplysninger fra de forskellige missionærer. De var jo vor eneste kontaktmulighed, hvis vi skulle i forbindelse med de indfødte.

Numan er centret for den danske mission i Nigeria, og her fik vi lejlighed til at se det arbejde, der gøres ud fra hospitalet, kirken, skolen og flere andre arbejdsgrene.

Numan hospital er i de senere år blevet stærkt udbygget, så det omfatter mange forskellige afdelinger. De fleste spedalske opholder sig dog i en spedalskhedslejr, der ligger nogle miles uden for Numan. Her bliver de behandlet af læger og sygeplejersker fra hospitalet. Livet, der rører sig på et sådant hospital, kan ikke sammenlignes med de velordnede forhold herhjemme. De, der skal arbejde i et så primitivt folk, må give afkald på mange af de krav, der uvilkårligt stilles til et moderne sygehushvæsen. Når en patient bliver indlagt, følger en del af de pårørende med for at kunne passe den syge og lave mad. Om natten sover de pårørende på måtter uden for hospitalet, men hvis det

bliver regnvejr, søger de indenfor, og så er det næsten ikke til at sætte en fod inde i en sygestue. Patienterne går af og i sengen, som det passer dem, og hvis det er godt vejr, lægger de sig ude. Så er det muligt, at en anden benytter sengen så længe. – Det er ikke let for disse mennesker pludselig at vænne sig til ordnede forhold, når de er vant til at ligge på jorden hjemme i deres hytte.

Der er mange indfødte medarbejdere ved hospitalet. De gør et dygtigt arbejde, selv om de ikke her bliver uddannet til sygeplejersker, kun en slags sygemedhjælpere. Hovedparten af disse er mandlige. Pigerne bliver jo gift i en tidlig alder, så deres arbejdskraft er ikke så stabil som mandens.

Der er ingen social forsyning i landet, så familien tager sig af de syge og gamle, der ikke kan klare sig selv. Men de, der ikke har nogen familie, er henvist til at tigge. I det hele taget er der ikke meget, der hedder næstekærlighed. Ingen har forpligtelse uden for sin familie.

Kirken er et af de steder, hvor de indfødte er ved at have indtaget mange ledende stillinger. En af de første, der fik en præsteuddannelse derude, er nu biskop, og mange har siden ham fået en endnu højere uddannelse. – Der er forskellige muligheder for den, der ønsker at blive præst. Engelsk er jo nu antaget som landets officielle sprog, og det vil sige, at al undervisning skal foregå på engelsk, også ude i skolerne. Men der er mange, der ikke har haft lejlighed til at få en tilstrækkelig skolegang, så engelsk forstås langt fra af alle. De skoler, der skal danne baggrund for en højere uddannelse, gymnasierne, er endnu i fåtal, så der findes præsteskolers, hvor der undervises på hausa, selv om man når meget længere ved de skoler, hvor man kan benytte engelske bøger.

I Bukuru, i nærheden af Jos, findes en præsteskole, hvor de indfødte får en virkelig fin uddannelse. Flere forskellige missioner fra flere forskellige lande har sluttet sig sammen og bygget denne skole, og her er der tale om et rigtigt studium. Eleverne når således frem til at studere på græsk.

Når en mand skal studere, må han tage sin familie med til skolen, og her får han overladt et stykke jord, som kan give familien indtjeningsmuligheder.

Skolevæsenet er blevet stærkt udbygget, men der mangler meget endnu, så længe kun 10 % af børnene har lejlighed til at komme i skole. Ved de fleste af de skoler, der findes, præsteres en 7-års skolegang, selv om man flere steder ikke er så langt fremme endnu. Lysten til at komme i skole er stor, og regeringen kan slet ikke følge med med hensyn til skolebyggeri, og derfor er missionens skoler fuldt

Afrikansk kvinde på vej til marked

*Afrikanske dragter:
Mandsdragt t.v. - kvindedragt t.h.*

anerkendt, og regeringen betaler således alle lærerlønninger. Jeg fik oplyst, at 60 % af de børn, der får undervisning, får den i missionens skoler.

Vi fik lov at kigge ind i nogle skolestuer for at overvære undervisningen. Fattigdommen lyste ud af børnenes påklædning, og lokalerne manglede meget i at kunne sammenlignes med vore moderne skoler, men man fik indtryk af, at det var et privilegium for disse børn at være kommet i skole, når vi vidste, at så mange andre havde ønsket det samme – men der var bare ikke plads til dem.

Hvilke muligheder har så disse børn, når de har gået i skole, måske 7 år? Mange har ikke andre muligheder end at gå tilbage til deres landsby, dyrke jorden og så glemme alt, hvad de har lært. Nogen få får mulighed for at komme i gymnasiet, andre får mulighed for at komme på seminariet og blive uddannet til lærer, men der er jo næsten ikke noget, der hedder at komme i lære. Mange ønsker at komme ind til byerne for at komme på kontor eller i forretning, men det er kun ganske få, der er brug for her. – Der er opgaver nok, der er brug for en stor arbejdskraft i et u-land, men der er ingen til at sætte de unge i gang og give dem en uddannelse.

Jeg prøvede at skaffe mig et indtryk af, hvad et sådant primitivt folk kan præstere i skolen. I secondary-school, der gør det ud for gymnasium, får man en eksamen, der vil kunne sammenlignes med en realeksamen herhjemme. For i det hele taget at komme ind på gymnasiet eller seminariet, må der aflægges en prøve. Seminarieud-

Udsnit af Nigeria-udstilling på seminariet. Primitiv landbrugsredskaber i forgrunden

dannelsen varer nu 5 år, mens den tidligere kun har været 3 år. Med den nye ordning er der også åbnet mulighed for, at de, der har den gamle uddannelse, kan komme tilbage til seminariet for at få suppleret med endnu to års undervisning. På forespørgsel fik jeg oplyst, at en lærereksamen i Nigeria vel stort set kan sammenlignes med „en halv lærereksamen“ herhjemme.

Unge under uddannelse har det virkelig småt. Jeg fik lov at kigge ind i et kollegieværelse, hvor der boede flere elever. Der var ikke så meget plads, at man syntes, de kunne være derinde alle sammen på én gang. Da vi blev vist rundt på seminariet i Numan, så vi, at et klasseværelse stod helt tomt og fik forklaret, at det hold, der var „ude på græs“, havde fået lov at tage deres bord og stol med for dog at have noget at arbejde ved.

Seminariets rektor var en indfødt med en uddannelse, der vil svare til en cand. mag. herhjemme.

Mit indtryk af afrikanerne var, at de er uhyre gæstfrie. Kom man på besøg i en hytte, blev man budt velkommen på en måde, så man forstod, at de mente det. Tit fik vi gaver, når vi kom på besøg – eller det kunne ske, de sendte noget dagen efter. Aldrig måtte en hvid selv bære noget – altid kom der en og bød sin hjælp til. I det hele taget fik jeg det indtryk, at de nærer en næsegrus beundring for de hvide.

Mange smukke skikke hører dagliglivet til, mange hilsener, der kun er høflighedsfraser, skal overstås, inden man træder ind i et hus eller en hytte.

Den almene borger er fattig, men der stilles jo heller ikke de krav til tilværelsen, som en borger i en velfærdsstat gør. En mand, der f. eks. arbejder som kok for en missionærfamilie, får 35 kr. om ugen, og det er ikke, fordi han er underbetalt. Man regner simpelt hen ikke med større penge. Jorden giver på trods af de primitive dyrkningsmetoder alligevel føden til den største del af befolkningen. Jorden bearbejdes med hakke, og kornet høstes også med et håndredskab. Kun ét sted så jeg en plov, der blev trukket af et par stude.

Jorden bliver efterhånden udpint. Man kender ikke til at anvende kunstgødning eller lignende.

Der er mange samfundsproblemer, der ligger uløste hen. De sanitære forhold, især i byerne, er meget dårlige, veje og samfærdselsmidler trænger til en udbygning, og den sociale forsorg er endnu et ukendt begreb.

Nigeria er som u-land kontrasternes land, det moderne og det primitive mødes. Det ses på deres klædedragter. Mange bærer europæisk tøj, andre de afrikanske dragter – nogle har sko på, de fleste er barfodede.

Den afrikaner, der ikke har fået uddannelse eller har gået i skole, kan virke barnlig og primitiv, men den, der har haft mulighederne for dygtiggørelse, kan afsløre en meget høj intelligens. Mange søger bevidst at efterligne det europæiske. I byerne så jeg flere kvinder, der havde skaffet sig en paryk, men mange gange virker det komisk, fordi deres egen natur dominerer alligevel.

Brydningerne mærkes også på religionens område. En del er kristne, mange er muhammedanere, men de fleste lever stadig i deres gamle åndetro, og denne bliver de ikke kvit straks de får føling med civilisationen. Selv folk i høje stillinger er på mærkbar måde bundet af deres fædres fortid.

Mit hovedindtryk af Nigeria er dette, at landet er på vej; det er jo indlysende, at en udvikling vil tage mange år, men på den anden side sker udviklingen under rolige og kontrollerede forhold.

Det er mange indtryk, man tager med sig hjem fra en sådan sommerferie, og nogle af dem bringer jeg med hjem til seminariet i form af forskelligt etnografisk materiale, jeg har købt ind til vores samling. En måned er kort tid at have til rådighed, når man først skal prøve at finde frem til, hvad der kan være af interesse til en sådan samling, og det vil jo være meget tilfældigt, hvad man „falder over“. Men på den anden side har jeg jo været tvunget til at sætte mig ind i afrikanerens dagligliv og på den måde finde frem til de ting, der er karakteristiske for folkelivet derude. Til syvende og sidst har løsningen af denne opgave forøget mit eget udbytte af rejsen.

Skolecentral på seminariet

I disse år arbejdes der på seminarierne med at give den praktiske og metodiske oplæring en bedre plads. Man ønsker, at læreruddannelsen virkeligt skal ruste de studerende til et arbejde i skolen. På en række områder stræbes der mod at skabe forbindelse mellem arbejdet på seminariet og i folkeskolen.

Også på Nr. Nissum seminarium arbejdes der meget med disse ting, og inden for praktikken og metodikken er der sket en række forandringer og nydannelser. I forbindelse med dette arbejde opstod ønsket om at få flyttet egnens skolecentral, der havde yderst snævre forhold på Lemvig centralbibliotek, til seminariet.

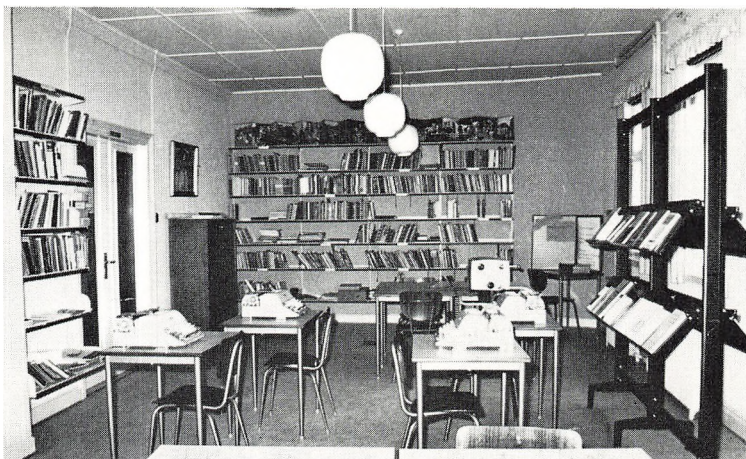
Fra seminariets side blev der nedsat et udvalg til at arbejde med spørgsmålet, og dette udvalg optog forhandlinger med ledelsen af skolecentralen. I fællesskab indhentede man oplysninger forskellige steder fra og aflagde besøg på skolecentralen i Ringkøbing.

Ved færdiggørelsen af den ny undervisningsbygning, vestfløjen, var den gamle fysiksal i stueetagen på Akropolis blevet ledig. Seminariet stillede 15000 kroner til rådighed til restaurering af dette lokale og et tilstødende mindre rum og tilbød skolecentralen disse lokaler gratis med lys og varme under forudsætning af, at seminariet måtte benytte rum og skolecentral i et rimeligt omfang.

Tilbudet blev accepteret, lokaler restaureret, formaliteterne ordnet, og i første halvdel af skoleåret 1964/65 blev skolecentralens bøger og andet materiale flyttet til de nye lokaliteter.

Skolecentralen er stadig en selvstændig institution med egen ledelse. En folkeskolelærer er ansat et par timer ugentligt til at forestå de løbende forretninger. Ringkøbing amts skolefond giver et vist tilskud, for 1965/66 andrager det 4000 kr. Beløbet er yderst beskedent, men kan måske betyde begyndelsen til noget mere.

For seminariets praktik- og metodikundervisning er ordningen værdifuld. Skolecentralens bog- og materialesamling kan nu bruges i det daglige arbejde.

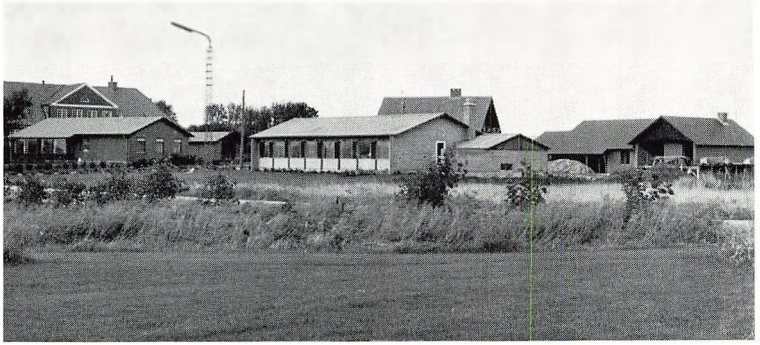

Fra det gamle fysiklaboratorium, der nu fungerer som skolecentral

Lokalerne er desuden en god ramme om seminariets arbejde på linierne i specialundervisning og 8.-10. klasse undervisning. En del teknisk udstyr (skrivemaskiner, duplikatorer, fotokopieringsapparat) har også fået sin plads her. Disse apparater – som seminariets lokaler og udstyr i øvrigt – står til disposition for de lærere, der besøger skolecentralen.

Gamle rammer er på en smuk og hensigtsmæssig måde blevet fyldt med nyt indhold.

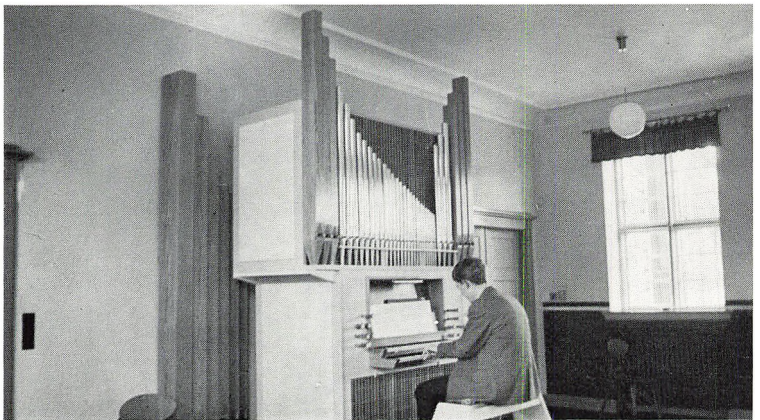
Villy Christensen.

Fire ny lærerboliger mellem østre skole og præstegården

Vi har det sjovt i skolekøkkenet

Man må øve sig for at blive en dygtig orgelspiller

De nye 8.-10.-klasser som baggrund for et liniearbejde

Af adjunkt Henning Fogde

Hvis De tilfældigvis havde aflagt besøg i skolecentralen på Nr. Nisum seminarium forleden dag i linietimen, ville De nok have taget Dem til hovedet og måske have spurgt: Er det nu kommet så vidt, at seminariets timer bruges til læsning af kulørte hefter og pop-blade? Det er rigtigt, at „Ungdomslinien“, som vi oftest kalder den, da sad med store stabler af blade fra en af Lemvigs kiosker. Formålet var dog ikke blot at få tiden til at gå. Vi prøvede blot herigennem at blive en smule mere vidende om den ungdom, der normalt læser disse blade, for dermed måske også at blive bedre skikkede til at undervise og opdrage de samme unge.

Udfordringen til skolen

For blot 20 år siden forlod de fleste børn skolen efter det syvende skoleårs afslutning, inden den egentlige pubertet satte ind. De kom straks ind i erhvervslivet, og gennem samarbejde med voksne blev de gradvist vænnet til voksertilværelsens krav og ansvar. Sådan går det imidlertid ikke mere. De øgede krav fra samfundet til den unge har medført, at langt den største del af pubertetsungdommen i dag er skolesøgende. Familie og arbejdsplads kan ikke mere løse opdragelsens og uddannelsens problemer for dette alderstrin.

Vores før så rolige skole, der dengang fra aldersgruppen 14–17 år i alt væsentligt kun rummede de stilfærdige og bogligt interesserede elever, har fået et tilskud af unge, der for manges vedkommende ikke er særlig indstillede på en teoretisk indlæring med stillesiddende time efter time og dag efter dag.

Det har givet skolen og dens lærere voldsomme problemer. Hvordan skaber man de skolerammer, der på samme tid imødekommer de unges krav om selvhævdelse o. s. v., skolens traditionelle krav om menneskelig og almen kundskabsmæssig skoling og samfundets krav om eksakt viden på en række områder forbundet med handlekraftighed,

Studiekreds

evne til indpasning og samarbejde som forudsætning for en videre uddannelse.

Mange lærere har i disse år sat sig på skolebænken for at uddanne sig specielt med arbejdet i disse nye klasser for øje. Der er gjort et så stort arbejde allerede, at man stort set kan sige, at disse nye klasser er blevet en succes.

Men arbejdet er ikke endt. Der ligger stadig en dyb udfordring gemt i disse årgange, og der må fortsat gøres et stort arbejde, hvis undervisningen skal lykkes.

Udfordringen når seminariet

Det er ofte nok blevet hævdet, at seminarierne er for sent på færde i forhold til den skole, man uddanner til. I denne sag varede det dog ikke længe, før man tog fat. Under den nugældende lov måtte svaret blive en liniedannelse, der specielt skulle tage sigte på de problemer, der knytter sig til 8.-10. skoleår, samtidig med, at den skelede til de skoleformer, der uden for folkeskolen prøver at løse de samme problemer, nemlig efterskole og ungdomsskole.

Næsten alle landets seminarier har i dag sådanne linier, der stort set arbejder med de samme ting. Der har endog i de allersidste år været små tilløb til et samarbejde med udveksling af idéer og en vis fælles planlægning.

På Nr. Nissum seminarium startede vi i 1964 og har i dag liniehold i såvel II som III seminarieklasser. Endvidere har vi i år forsøgt

Gruppearbejde

os med et frilæsningshold, der arbejder efter nogenlunde de samme retningslinier, omend i mere beskeden målestok.

Det første arbejde

Vi lægger hovedvægten i liniearbejdet på det pædagogiske felt. En stor del af tiden anvendes på en gennemgang af nyere undervisningsformer og deres anvendelse i de forskellige fag, først og fremmest i det nye fag orientering. Så vidt muligt tilrettelægges arbejdet på linien, så de studerende også gennem deres eget arbejde bliver fortrolige med gruppeundervisning, studiekredsarbejde o. s. v.

Når vi starter i II klasse, søger vi først at danne os et indtryk af de problemer, der hører årgangene til. Vi taler om de psykiske og fysiske forandringer og om de brydninger, der forårsages heraf og af de krav, der udefra stilles netop til disse årgange.

Mens disse linier skrives, er vi i II klasse i færd med at foranstalte en undersøgelse af de unges interesser og deres forhold til skolearbejdet. En række lærere har velvilligst hjulpet os ved at lade deres klasser besvare de af os stillede spørgsmål. Vi er nu spændte på at komme til at bearbejde materialet for også derigennem at komme til at kende de unge bedre, idet vi naturligvis altid er bange for, at det, vi beskæftiger os med, bliver til luftige teorier uden forbindelse med virkeligheden.

Med denne baggrund søger vi at klargøre os den nye skolelovs baggrund og udformning specielt med henblik på de over 14 årige, lige-

Fremstilling af undervisningsmateriel

som de studerende får en oversigt over de frie skolars indplacering i skolebilledet og deres særlige problemer.

Med udgangspunkt i en række skole- og undervisningsplaner, vi har erhvervet rundt om i landet, undersøger vi, hvordan man i praksis har gennemført og udformet den nye lov. Vi drøfter forskellighederne og diskuterer bl. a. på ekskursioner til forskellige skoler de praktiske løsninger rundt omkring.

Undervisningsformer og fag

Først herefter ser vi os i stand til at tage fat på selve undervisningen og dens tilrettelæggelse, idet vi tager undervisningsformerne op i sammenhæng med de forskellige fag, hvori vi naturligt anvender dem.

Vi begynder med faget orientering, der jo rummer mange af de nye tanker, der ligger bag 8.-10. klassernes oprettelse. Udrustede med Den blå Betænkning og de dertil hørende tillæg gennemdrøfter vi fagets formålsformulering og arbejder derefter med årsplanlægning. Holdet arbejder i grupper eller individuelt. Man duplikerer, kritiserer og lader sit eget arbejde kritisere, inden vi efter en kort teoretisk gennemgang kaster os ud i detailplanlægning af emner valgt ud af årsplanerne. Ind imellem standser vi op, tager på studiebesøg på skoler eller inviterer lærere ind på holdet for at fortælle om deres erfaringer med faget. Nogle af de udarbejdede detailplaner søger vi at få prøvekørt i disse læreres klasser og får samtidig en bedømmelse af arbejdets

egnethed. Undertiden prøver vi enkelttimer og delemner på holdet, idet en af os optræder som lærer for de øvrige.

Så langt er vi nået i øjeblikket i III klasse. Når faget orientering er gennemarbejdet, vil vi fortsætte med faget dansk og gøre det til genstand for en lignende behandling.

I begyndelsen af IV klasse lader vi en tid fagene ligge og arbejder udelukkende med fremstilling af undervisningsmateriel for derefter at arbejde med regning, kristendomskundskab og enkelte af de valgfrie fag, inden vi til sidst gennemgår med de nye prøveformer.

Lærerens rolle

Som i megen nyere folkeskoleundervisning bliver lærerens rolle på dette liniehold først og fremmest at tilrettelægge arbejdet og gennem korte instruktioner undervejs at udfordre de studerende til videre arbejde individuelt eller i grupper. Det er nødvendigt af og til at invitere gæstelærere med særlig erfaring på enkelte områder ind på holdene, ligesom vi søger at holde os i stadig kontakt med skoleverdenen omkring os.

Værkstedet

Med det vidtspændende arbejdsprogram er liniearbejdets kvalitet meget afhængigt af de lokaliteter og materialer, der bydes det. Vi er så heldige på seminariet at huse en skolecentral, der vel er ret besked, men alligevel bl. a. gennem sin omfattende samling af nyere lærebøger og materialer giver holdene mulighed for at drage disse ting ind i arbejdet. Til rådighed er endvidere alle de nyeste hjælpemidler, f. eks. kopimaskine, duplikatorer m. v. samt skrivemaskiner.

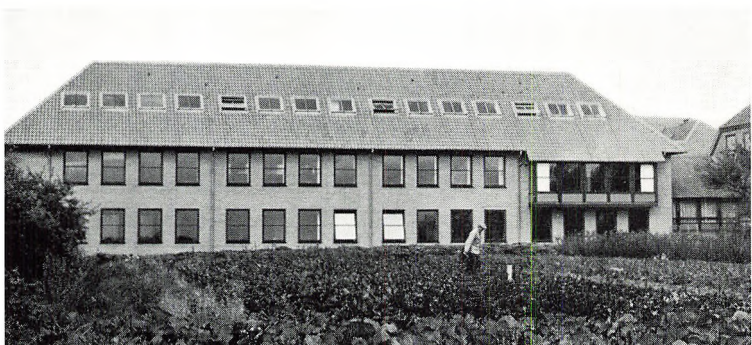
Efterhånden som den for nylig etablerede skolecentrals virke udvides, håber vi i stadig højere grad herigennem at kunne drage fordel af den kontakt med egenes lærere, der herigennem skulle blive mulig.

Fremtiden

I og for sig var det naturligt, om en række af de ting, linieholdene arbejder med, indgik i den obligatoriske metodik- og pædagogikundervisning. Vi må imidlertid erkende, at der er for få timer til disse fag og at der i for ringe grad bliver tid til de øvelser, vi tror er så vigtige. Med den seminarielov, der i øjeblikket ligger på folкетинgets bord, vil linien sikkert forsvinde. En del af dens arbejdsområder vil blive overtaget af den obligatoriske undervisning i bl. a. metodik og en del af det pædagogiske speciale, som specielt skal forberede på undervisningen i de ældste klasser.

Seminariet set fra Korintb. I forgrunden et nyt parkområde.

Vestføjens sydfacade. Læreværelset t.b. på 1. sal. I forgrunden Borgens køkkenhave.

Der arbejdes i seminariets forkontor.

På tærskelen til en ny seminarielov

Af lektor S. E. Abrahamsen (39)

Ændring af loven om læreruddannelsen til den danske folkeskole er en både kompliceret og ømtålelig sag, fordi man her har at gøre med en faktor af afgørende betydning for hele samfundet. Skolemilieuets og herunder lærerpersonlighedens indflydelse på barnets udvikling bliver med den igangværende samfundsudvikling stedse større. Tendensen går jo i stigende grad henimod koncentration i større og større befolkningsenheder; bydannelse øges, og landområderne centraliseres gennem sammenlægning i storkommuner, der kan løse større opgaver, også af skolemæssig art. Denne urbanisering går stærkt. I flg. Statistisk Årbog er antallet af beskæftigede ved landbruget i de sidste 15 år faldet fra 400.000 til godt 200.000, altså halveret, samtidig med, at det samlede befolkningstal i Danmark er øget med ca. 40.000 om året. I et højt udviklet og industrialiseret samfund stilles der en række nye krav til skolen; og en 10-årig almen grunduddannelse for alle børn med en række valgmuligheder i den øverste afdeling er den skikkelse, som folkeskolen er ved at antage.

De moderne bysamfunds vældige boligenheder kan ofte fremvise et storslået og smukt arkitektonisk ydre; men hjemmene i disse menneskebikager er oftest små celler af deprimerende konformitet uden mulighed for at blive det verdens midtpunkt for børnene, som f. eks. et landbohjem med tradition og egen atmosfære naturligt vil være. Under byudviklingen vil en stigende del af børneopdragelsen og -oplæringen blive overtaget af institutioner, hvoriblandt skolen spiller en hovedrolle.

Den lille skole på landet svarer ikke længere til den ny samfundsstruktur, og enten man beklager det eller ej, så må man erkende, at dens dage er talte. Man husker diskussionsmøderne forud for vedtagelsen af skoleloven af 1958; mange, deriblandt fremtrædende skolefolk og politikere, talte stærkt og bevægende om den lille skoles fordele, ofte dog med et skær af romantiserende idealisering i mindernes skær.

Den lille skoles mangler og farer var dog også en realitet. Alt afhængt jo af lærerpersonligheden. Men det værdifulde fra den lille skole med den afholdte lærer, der kendte sine elever og deres hjem, og hvor børnene kunne få deres behov for tryghed og kontakt dækket, søgte man overført til den store skole gennem klasselærerordningen, som en ny seminarielov må tage hensyn til og muliggøre. Og det er lige så vigtigt som nogensinde, at læreren har livsholdning og karakter og kærlighed til børn.

Under Nr. Nissum seminariums stærke vækst på et kort åremål til det 4-5 dobbelte er vi ikke blinde for, at beslægtede problemer kan opstå, og vi har i lærerrådet i alvor drøftet, hvad vi kan gøre, for at det store seminarium ikke skal blive noget upersonligt og koldt. For også unge mennesker, vel ikke mindst på et kostseminarium, har brug for kontakt, for at vide, hvem de må og kan henvende sig til med praktiske og måske også personlige spørgsmål. Det naturlige samlepoint vil jo være rektor, men med 6-700 studerende vil opgaven være helt uoverkommelig, og vi har til fælles løften af denne opgave en klasseforstanderordning, som ganske vist er vor konstante dårlige samvittighed, fordi vi under alt for meget overarbejde røgter opgaven for ringe. Til drøftelse af fælles problemer har vi et kontaktudvalg, som mødes med de studerendes repræsentanter ret regelmæssigt. Det er en værdifuld ordning.

De ældre lærere kan nok en gang imellem tænke med lidt vemod på det lille seminarium, hvor alle kendte alle; men ingen beklager vist udviklingen, for det står klart, at skal Nr. Nissum seminarium bevare en anerkendt plads under den nye seminarielov, så må det holde en vis størrelse, vel et sted mellem 100 og 200 studerende pr. årgang. – Fra visse sider har der også i den senere debat været slået kraftigt til lyd for en centralisering af læreruddannelsen enten på nogle få store pædagogiske læreanstalter eller på universiteterne. Professor Mogens Westergård har i en meget omtalt bog, „Om slagtning af hellige køer“, gjort sig til talsmand for det sidste. Men for nylig har direktøren for planlægningsrådet for de højere uddannelser, K. Helveg Petersen, i et interview til Folkeskolen udtalt, at en sådan revolution simpelthen ikke lader sig gennemføre, så der truer ingen farer for de bestående seminarier fra den kant. Derimod fremgår det af såvel nævnte interview som af udtalelser af undervisningsminister K. B. Andersen, at man ikke regner med, at alle seminarier vil være tilstrækkelig store eller udbyggede til at kunne magte hele den kommende seminarielovs specialiseringsprogram, og på seminarieforeningens årsmøde i København i efterårsferien hørte vi ministeren fremhæve nød-

vendigheden af ensartede studieplaner for seminarierne, så studerende let kunne skifte seminarium for at få bestemte linie- eller speciale-ønsker opfyldt.

Det tør dog nok stærkt formodes, at Nr. Nissum seminarium sætter al kraft ind på udbygningen, så vi kan tilbyde samtlige liniefag og antagelig også de tre pædagogiske specialer, lovforslaget opererer med: undervisning af mindre børn, undervisning af større børn og specialundervisning. I flg. forslaget skal hver studerende vælge to egentlige liniefag samt et af de pæd. specialer. I Nissumplanen (vor lærerråds-skitse af 1961) foreslog vi tre liniefag eller undervisningsområder for hver studerende, og vort linieprogram omfattede foruden alle skolefag også de særlige områder: småbørn, store børn (8.–10. kl.) samt specialundervisning – altså nøjagtig det samme specialiseringsprogram, som det ministerielle udvalgsforslag fremkom med 4 år efter, blot med den forskel, at valg af et af de pædagogiske specialer blev gjort obligatorisk. Denne særplacering skal vel bl. a. ses som en løsning på problemet omkring uddannelsen af småbørnspædagoger. – Provokeret af en del avisskriverier, der byggede på helt forkerte opfattelser af seminariernes liniemuligheder under en ny lov, dristede jeg mig ind i debatten med en artikel i Folkeskolen 21/4 1962, hvor jeg påviste, at småbørnspædagoger kunne få en virkelig god uddannelse på normalseminariet, hvis man gav de studerende, der valgte småbørnspædagogik som speciale, de to liniefags timetal til dette studium, således at de kun skulle have et egentlig liniefag, der dels kunne støtte deres speciale og dels give dem kompetence til at følge børnene til tops i dette fag.

På et todages-repræsentantskabsmøde i Odense i september i år fik vi fra sædvanligvis velunderrettet side at vide, at specialundervisningen, der jo omfatter børn med mangler af forskellig art, ofte af patologisk karakter, sikkert før eller siden vil blive henlagt til særlige institutioner, der havde bedre forudsætninger for denne undervisning end seminarierne. Derved kunne seminariernes pædagogiske specialer give fuldstændig dækning af skoleløbet ved at samle sig om småbørnsklasser, mellemklasserne og de ældre klasser, således at også „de glemte år“, 3.–7. kl., kommer med ... alt sammen forudsat at de pædagogiske specialer slipper levende gennem Folketinget. Der har fra mange sider været rejst hård kritik mod dette „Columbusæg“, som idéens tilhængere har kaldt den. Mange, deriblandt fremtrædende seminariefolk, har nok ment, at idéen mere er i familie med molboerne end med Christoffer Columbus, idet en sådan pædagogisk tværdeling synes i direkte modstrid med helhedsuddannelsen og klasselærerin-

cippet og vil føre til overlapninger i den obligatoriske pædagogik- og psykologiundervisning. I den henseende vil den ovenfor skitserede elastiske brug af Nissumplanens trefagslinieordning være afgjort bedre.

Med sin nuværende størrelse (fra næste skoleår 4-sporet helt igenem + præpafdelingen) dækker vort seminarium hele skolens fagrække med undtagelse af sløjdfagene (og fransk), for enkelte fags vedkommende dog med uantagelige lokale- og arbejdsforhold. For at kunne etablere fuldt linieprogram under den kommende seminarielov skal vi have bygget en ny undervisningsbygning til biologi og matematik/regning. Planer for denne længe hårdt tiltrængte bygning er nu endelig godkendte; men byggestop for offentligt byggeri kan let betyde forsinkelse på et år eller mere. Vi håber dog stadig at få denne bygning opført, inden det første hold HF'ere og studenter rykker ind ved starten af den ny læreruddannelse. Om vi også får lov at bygge sløjdlokaler m. m., eller studerende med linieønsker på dette område må henvises til seminarieskift, vil tiden vise.

Nr. Nissum seminarium har været ikke så lidt impliceret i arbejdet på den ny seminarielov. Først og fremmest har vi haft lektor Koch i seminarierådet, i seminarieforeningens bestyrelse og i læreruddannelsesudvalget, der blev nedsat i december 1960 og som opløstes efter at have afgivet betænkning i marts 1965. Udvalgets første formand var daværende statskonsulent, senere undervisningsminister og nuværende direktør for planlægningsrådet, K. Helveg Petersen, som vi havde et inspirerende besøg af i januar 1961. – Endvidere er nogle af os indtrådt i ministerielle fagudvalg, undertegnede siden deres oprettelse i 1959, hvor vi fik som opgave at foretage korrigerende af bekendtgørelsen til 1954-loven, så seminariueddannelsen i vore respektive fagområder bedre kunne korrespondere til den ny skolelov af 1958. Senere, da læreruddannelsesudvalget sprængte sit oprindelige kommissorium, idet det indså, at lapperier på den bestående lov ikke slog til, og derefter sigtede på en ny seminarielov, blev også fagudvalgene inddraget i dette arbejde.

Her i vort seminariums årbog tør det nok nævnes, at Nissumplanen af 1961, som vi udarbejdede på et tidspunkt, hvor ingen andre planer var fremme, fik efter manges udsagn en ikke ringe indflydelse på det videre arbejde med en ny lærerlov. Over for den øvrige seminarieverden gik vi i vor skitse ind for helhedsuddannelsen som det bærende princip sammen med en styrkelse af linieuddannelsen og de pædagogiske fag. Det nu fremsatte lovforslag indeholder disse hovedtræk, og dem er der udbredt enighed om; det får os til at antage, at loven vil blive vedtaget, selv om der naturligvis er en række punkter, hvor der

hersker ret forskellige opfattelser og hvor debatten fortsætter med stor livlighed. Uenigheden og debatten har hele tiden drejet sig om to vanskelige punkter: den obligatoriske fagrække (klasselærefagene) og så adgangskursus.

Adgangskursets problem ser ud til at have fundet en løsning nu. Herom senere. De tilbageværende uafklarede problemer ser ud til at ligge i det obligatoriske program; også her kan der ske ændringer under folketingets udvalgsbehandlinger. Kendte skolefolk har angrebet udvalgets afgrænsning og definition af klasselærefag. „Klasselæreren er den lærer, der har dansk og ofte religion samt i en vis udstrækning geografi, biologi og historie“, siger kommunelærer cand. psyk. Mogens Jansen i en avisartikel. Efter småbørnstrinnet går fag som regning og gymnastik ud til faglærere og er ikke klasselærefag. – Mange har kritiseret det høje ugentlige timetal og peger på, at nedskæringen må ske i det obligatoriske program. På den anden side kan der anføres vægtige grunde for, at orienteringsfagene må ind som obligatoriske valgfag. I forslaget står de som frivillige tillægsfag i en ret svag position (stærkt står de derimod i linieprogrammet; den undervisning glæder vi os til!). – Man kommer faktisk efter min mening til den konklusion, at problemet obligatoriske fag contra et ugentlig timetal, der tillader mere selvstændige studieformer, er uløseligt, hvis man ikke forlænger studietiden fra normalt $3\frac{1}{2}$ år til generelt 4 år – et standpunkt som Koch og et mindretal i udvalget hele tiden har hævdet.

Hvad adgangskursus angår, så ser det nu ud til, at debatten om denne ikke mindst for vort seminarium vigtige sag får en meget bedre udgang, end udvalgsbetænkningen lod formode.

Med det for kort tid siden af undervisningsministeren fremsatte lovforslag om Højere Forberedelseseksamen er der sket en nydannelse, som vi må hilse med glæde. „Nåleøjet“, læreruddannelsesudvalgets snævre gymnasieplan, er kasseret. Det er nu blevet erkendt, at den for helhedsuddannelsen nødvendige koordination af realister og studenter skal nås ved arbejde med det relevante stof alene uden den stirren sig blind på studentereksamen, som hindrede udvalget i at løse opgaven rigtigt (det er vel næppe nødvendigt at nævne, at Koch var imod denne gymnasiebinding!).

I artikler i Dansk Seminarieblad sept. 61, sept. 63, Folkeskolen nr. 51/64 og især Dansk Seminarieblad jan. 65 forsøgte undertegnede at rejse en stemning i seminarie- og folkeskoleverdenen imod den gymnasieefterabelse, der medførte ikke-relevant stof i adgangskursus af hensyn til den ulyksalige og seminariet uvedkommende kompetence-læsning til studentereksamen for folk, der ikke kom ind på seminariet.

Men det har desuden været mit særlige ærinde at slå til lyd for et bredere adgangskursus med flere valgmuligheder. En rundskrivelse til seminarierne fik meget stor tilslutning og tilstillede udvalget i december 64.

Vore anstrengelser satte sig også spor i udvalgsbetænkningen gennem en passus på side 45-46, hvor man peger på det ønskelige i, at undervisningsministeren kan udforme flere retninger end de to af udvalget angivne. Men kompetancelæsningen til studentereksamen for ikke optagne holdt man fast på, og det lammede al selvstændig seminarietjenende opbygning af adgangskursus, f. eks. mit forslag om en orienteringsfagsretning. Jeg fik at vide, at der kun kunne blive tale om en ren biologisk retning med biokemi – næppe så nødvendig som grunduddannelse for seminariet, men nødvendig for videregående til naturfaglig studentereksamen!

Man må have lov at antage, at den seminarieopinion, der var rejst, sammen med røret omkring de bestående, men ikke optagne aspiranter i sommer, og ønsket om at skabe en anden vej til højere uddannelse end studentereksamen, tilsammen har givet stødet til, at ministeren og hans rådgivere har fundet frem til noget, der ser ud til at ligne det, vi ønsker, nemlig et bredere, selvstændigt adgangskursus med eget ansigt, sluttende med kompetancegivende eksamen med eget navn: Højere Forberedelseseksamen – straks blandt seminariefolk forkortet til HF. Eleverne på dette kursus vil blive kaldt HF'ere, hvilket ikke vil falde nissumiter svært, da de vil komme til at afløse vore F'ere.

Ministeren håber på vedtagelse af både HF og seminarielov i denne folketingssamling. I så fald skulle HF-kursus starte i 1967 og ny seminarielov i 1969. Men forinden skal studieplaner udarbejdes, så der bliver nok at gøre.

På Nr. Nissum seminarium regner vi i høj grad med HF-klasser. Med indgang gennem vore 6 præpklasser er vi landets største 4-årige seminarium; men vi satser naturligvis ikke på lige så mange HF-klasser, som vi nu har F-klasser, for med den nye lov vil studenter være meget velkomne på Nr. Nissum. Det vil betyde meget for seminariets liv, om vi må få mange studenter fra de hjem, vi i flg. tradition har forbindelse med, så vi ikke skal have fyldt op med ikke-optagne studenter fra København.

I dag kommer 11½ % af en årgang unge i gymnasiet, og man regner med, at denne procent vil stige med ½ hvert år. Stigningen må især ventes at komme fra arbejderklassen; fra 10.000 arbejderhjem kom i 1964 kun 18 studenter, mens der fra andre 10.000 hjem med

selvstændigt liberalt erhverv kom ikke færre end 400 studenter (Gymnasielærerforeningens formand i Jyllands-Postens kronik 7/11 65).

Den ventede stigning i studentertallet, som normalt betegnes som meget ønskelig for samfundet, antages at føre til en nedgang i tilgangen af ikke-studenter til seminariet; men den nye HF adgangsvej kan, hvis den bliver et virkeligt alternativ til studentereksamen, blive en faktor af betydning i det danske uddannelsessystem, ikke mindst for seminarierne.

I øjeblikket mærker vi en vis svigten i tilgangen til de nye F-klasser; men det må skyldes forskrækkelse fra den afsporede kampagne i sommer og måske overgangsbetæneligheder, venten på den nye lov. Denne svigten har dog fået os til at overveje optagelse af studenterklasser inden den ny lov, også for i tide at få skabt en sund og normal strøm af studenter til Nr. Nissum.

Den kommende tid vil betyde en helt ny fase ikke mindst i vort seminariums tilværelse. Vi kan ikke sige os fri for en vis uro eller ængstelse over for de mange spørgsmål, der melder sig: rekrutteringen i overgangsårene, vil ikke alene egnetheds- men også uegnethedskriteriet blive taget ud af optagelsesproceduren? Hvordan bliver ånden og tonen, kan seminariets linie bevares?

Men hvis Nr. Nissum har en opgave blandt landets seminarier, så må vi have lov at tro, at vi også får mulighederne for at løse den.

Nu håber vi, at vi får en ny seminarielov, der giver både HF'ere og studenter mulighed for at bygge videre på den enkeltes forudsætninger i engageret arbejde frem mod det fælles mål: at blive duelige lærere i fremtidens skole udstyret ikke blot med de bedste kundskaber og færdigheder, men også med livsholdning og karakter.

Lidt statistik fra Nr. Nissum Seminarium

Et forsøg på ad statistisk vej at få en oversigt over fordelingen af elever uden foreksamen og elever med foreksamen - samt en oversigt over elevernes opnåede eksamensresultater på seminariet. Ved foreksamen forstås real- eller studentereksamen.

(Uden ansvar for evt. småfejl)

År	Antal elever i præp.			Elever der gennemf.		
	Uden foreks.	Med foreks.	pct. uden foreks.	Uden foreks.	Med foreks.	pct. uden foreks.
1925	51	10	85	26	5	84
1926	41	9	82	27	7	79
1927	34	10	77	17	8	68
1928	37	12	76	18	6	75
1929	26	9	74	17	8	68
1930	29	7	81	23	5	82
1931	30	8	79	20	3	87
1932	22	4	85	15	4	79
1933	15	4	79	16	2	89
1934	17	5	77	16	7	69
1935	23	3	88	18	8	69
1936	27	6	82	15	8	65
1937	34	7	83	21	9	70
1938	34	13	72	21	11	66
1939	30	13	70	16	14	53
1940	30	13	70	16	13	55
1941	32	15	68	12	16	43
1942	28	17	62	15	16	48
1943	26	25	51	7	21	25
1944	27	17	61	15	15	50
1945	34	15	69	15	14	52
1946	31	12	72	20	11	65
1947	32	13	71	20	14	59
1948	42	5	89	24	13	65
1949	33	10	77	20	14	59
1950	37	8	82	24	11	69
1951	40	7	85	22	13	63
1952	38	8	83	21	16	57
1953	25	18	58	26	33	44
1954	33	10	77	21	15	58
1955	29	23	56	25	32	44
1956	35	8	81	31	24	56
1957	40	10	80	34	31	52
1958	57	16	78	44	23	66
1959	52	17	75	39	32	55
1960	71	39	65	57	44	56
1961	55	36	60	43	40	52
Ialt	1277	462	73	837	566	60

Kvotienter hos elever uden foreks.						Kvotienter hos elever med foreks.					
Under 13,67		13,67-14,17		Over 14,17		Under 13,67		13,67-14,17		Over 14,17	
Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.
13	50	11	42	2	8	1	20	2	40	2	40
13	48	10	37	4	15	2	29	4	57	1	14
7	41	7	41	3	18	3	38	5	62	0	0
8	44	7	39	3	17	2	33	1	17	3	50
15	88	2	12	0	0	4	50	0	0	4	50
16	70	6	26	1	4	2	40	2	40	1	20
13	65	5	25	2	10	1	33	0	0	2	67
8	54	5	33	2	13	4	100	0	0	0	0
10	63	4	25	2	12	2	100	0	0	0	0
10	63	4	25	2	12	2	29	2	29	3	42
12	67	5	28	1	5	3	37 ^{1/2}	3	37 ^{1/2}	2	25
8	53	7	47	0	0	5	62 ^{1/2}	1	12 ^{1/2}	2	25
15	71	5	24	1	5	2	22	5	56	2	22
10	48	6	29	5	23	4	36	4	36	3	28
9	56	7	44	0	0	3	21	6	43	5	36
7	44	8	50	1	6	5	38	7	54	1	8
6	50	5	42	1	8	5	31	6	38	5	31
12	80	3	20	0	0	8	50	5	31	3	19
3	43	3	43	1	14	11	52	8	38	2	10
6	40	8	53	1	7	5	34	8	53	2	13
5	33	8	54	2	13	6	43	4	28 ^{1/2}	4	28 ^{1/2}
8	40	8	40	4	20	5	45	2	18	4	37
8	40	9	45	3	15	3	21	10	72	1	7
10	42	12	50	2	8	1	8	7	54	5	38
9	45	7	35	4	20	4	29	7	50	3	21
8	33	11	46	5	21	3	27	6	55	2	18
12	55	8	36	2	9	1	8	7	54	5	38
6	29	11	52	4	19	7	44	6	38	3	18
11	42	12	46	3	12	9	27	17	52	7	21
4	19	15	71	2	10	5	33	4	27	6	40
Egnet		Velegnet		Særd. veleg.		Egnet		Velegnet		Særd. veleg.	
Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.	Antal	pct.
3	12	22	88	0	0	4	13	26	81	2	6
8	26	20	65	3	9	7	29	14	58	3	13
12	35	20	59	2	6	5	16	20	65	6	19
11	25	30	68	3	7	3	13	19	83	1	4
8	20	28	72	3	8	5	16	23	72	4	12
19	33	34	60	4	7	3	7	39	89	2	4
10	23	31	72	2	5	3	7 ^{1/2}	37	92 ^{1/2}	0	0
353	42	404	48	80	10	148	26	317	56	101	18

Lidt statistik

Af Chr. Winther, Rødding (12)

Vort seminarium har i år (65) sendt hold nr. 70 ud og har dermed nået en anselig alder. Og med mere end 2200 dimittender har den sin historie, hvis den blot blev skrevet. Begyndelsen er gjort. I 1917 fejredes 25 års-jubilæet for oprettelsen i 1892, og da jeg i 1908 kom til Nissum, var mændene fra det første hold, pionererne fra 95, stadig i virksomhed, blandt dem var seminariets praktislærere, J. S. Jensen. Nu er der ingen af dem i live mere. Jeg husker fra jubilæet i 17, at Søndergaard gjorde opmærksom på, at samtlige årgange var repræsenterede. Og dengang var mere end fem hundrede draget ud. Det fremgår af den jubilæumsbog, der med lidt forsinkelse kom i 1919 – *Nissum-Statens*, samlet og udgivet af J. Søndergaard Jacobsen og Math. Christensen. De to har fået seminarislærer J. Kirkegaard til at give en interessant og fyldig oversigt over seminariets historie, hvorved meget stof fra denne fjerne tid er reddet for dem, der fulgte efter. – Så er der en fortegnelse over forstandere og lærere, dem, der kom og gik, og dem, der blev.

Hermed er man nået frem til hovedafsnittet – Nr. Nissum seminariums dimittender 1895–1918. Af dem var der 536 – og det er en fortegnelse med udførlige og omhyggeligt førte noter. Må jeg have lov at citere en enkelt. Det er seminariets ældste dimittent (født samme år som pastor Ad. L. Hansen): Hans Pedersen. Født 25. juli 1856 i Hemmerslev, Sørslev i Nordfyn; Søn af Tømmer, senere Gmd. Peder Poulsen. Ved Landbruget til 39 Aars Alderen. *Dim.* 1898, g× (100²/₃). Feriekursus. 2.-L. i Østerbølle ved Aalestrup 1899–1902; L. i Testrup ved Aalestrup 1903–13. Afsked med P.; bor i Østerbølle, hvor han købte 8 og senere 20 Td. Land Hede, som han beplanter. Ugift. (I 2. udg. er tilføjet: ejede fl. gd. p. Fyn [og sidst]: Død).

Til hver enkelt er afsat en plads på 4×3 cm til billede, og flere årgange har ingen huller, men det er lidt irriterende, at så mange tomme rammer gaber imod én. Jeg tror, det er 73, men udgiverne

kunne jo ikke så godt rejse rundt i landet efter dem. Men de mange billeder er af kulturhistorisk værdi – som hele bogen, der med tiden vil blive en sjældenhed.

Men tiden gik, og endnu en gang måtte de to udgivere holde for. Mon de nogensinde har fået andet end mange tak (og selvfølgelig alt for få) for deres slid. Men det kan nås endnu. Det er et par udmærkede kolleger af den type, der holder sig unge ved at bestille noget – også i fritiden, og som ikke er bange for at gøre noget for andre. Sjovt nok har de samme fødselsdag (13/6), men sidste gang blev Math. Chr. 82, og Søndergaard kun 80.

Det var så Nissum-Statens 2. udgave. 156 s. 1955. – Det må være den, de fleste benytter som opslagsbog. Efter opgivelserne i forordet var der fra 1895 til (og med) 1954 dimitteret 1540 lærere. Man har genoptrykt noterne til de første 536, og så er der godt tusind flere. Denne gang kunne der ikke blive et billede til hver enkelt, men fra 1919 er der klassebilleder af forskellig godhed. Klassebillederne fra de sidste årbøger (især 1964) er sikkert så gode, som det med grund kan kræves.

Som et varsel om det nye finder vi i Nissum-Statens 2. udgave pastor Høgels data – (med tilføjelse på omslagets tredje side). – Vi har nævnt, at det i år var årgang 70, der gik ud. I den forbindelse skal det blot noteres, at 1934 var noget for sig selv; jeg ved ikke, om jeg må kalde det et sabbatsår eller et jubelår, men i alle fald var det et eksamensløst år, fordi man da gik over til den fireårige uddannelse. – I tidligere tid var der også enkelte, der brugte fire år til uddannelsen; en kendt nissumit sagde, at det var af beskedenhed. Da de som regel også tog forberedelsesåret her, var der nogle, der kom til at tilbringe 5 år i Nissum. Efter den tids lovgivning kunne de blive forsørgelsesberettigede i sognet, men der er dog vist ingen, der har stillet fordringer i den retning.

Men så var der de treårige, der først har de 536 til og med 18, her til kommer så årgangene 19–33; de er optalt til 425, således at der af 3-årige bliver 961 (39 årgange). Trækkes de fra de 1540 i 2. udg. af Nissum-Statens, får vi 579 for årgangene 1935–54. Efter en omhyggelig optælling af holdene 1955–65 er der 65, således at der i dag er 1244 fireårige, og dette tal vil vokse stærkt for hvert år. Men det samlede antal dimittender er således $961 + 1244 = 2205$.

Det var sikkert et skridt i den rigtige retning, at kvinderne fik adgang. I 1907 dimitteredes de fire første lærerinder, og så fulgte de år for år. Det har sikkert betydet meget for den daglige omgangstone og omgangsform. De mandlige og kvindelige elever mødtes i et godt

arbejdsfællesskab, i kammeratskab og venskab, der undertiden kunne føre videre. Til at begynde med var der ikke så mange – fra 1907 til 1917 gik 53 ud med eksamen; i det lille elevhold 1918 var der slet ingen; fra 1919 til 33 var der 68; således at af de 961 treårige var der ialt 121 kvindelige. – Af de 579 dimittender i årene 1935–54 var 407 mandlige og 172 kvindelige og endelig 1955–65 379 + 286, hvorefter det samlede antal af kvindelige dimittender kommer op på 579, men alene fra de 5 sidste år er der 176. To gange – 1961 og 63 – har de udgjort over halvdelen af årgangen.

Man opdagede snart på seminariet, at det store flertal af dem, man færdedes iblandt, var jyder, men der har stadig været øboer, og de har altid virket som et oplivende element. Der er uden for Jylland født 165; heraf kommer ca. halvdelen fra Sjælland (med København), godt et halvt hundrede er fynboer, men her er der den mærkelighed, at 15 af dem fra Svendborg amt er født på Ærø. Lolland-Falster har ca. 35; kun én er født på Bornholm. Fra de senere år er der de fire færinger – én fra 62, én fra 63 og to fra 65. Grønland har endnu ikke været repræsenteret, men en af seminariets prominente elever fra 1907 til 10 var Fr. Mac Farlane, født 1889 i Frederikssted på Sct. Croix. Efter eksamen i 1910 (årets flotteste) drog han tilbage til Vestindien, og efter oplysninger i „Staten“ er han død i USA 1948.

Men det var jyderne. Det er ganske naturligt, at det er Ringkøbing amt, der har leveret flertallet af eleverne, og der har stadig været mange thyboer. Jeg tænker mig, at blandt meget andet har den dominerende kirke i Nr. Nissum virket som en god reklame deroppe på Thyholm.

Jeg har forsøgt at opføre dimittenderne efter det amt, hvor de er født, og håber, at udregningen er rigtig, men de jyske amtsgrænser er ret indviklede, og i enkelte tilfælde må jeg tage forbehold, fordi den opgivne adresse er utilstrækkelig. H. P. M. Maltasen (1900) er født i Årslev, men hvilket? Og i hvilket amt ligger Oustrupgård, hvor fru Ellen Rendtorff (1936) er født? – Men her begyndes så med Ringkøbing amt og fortsættes med naboamterne og derefter Jylland rundt:

Ringkøbing amt	838	Randers amt	121
Ribe amt	106	Århus amt	25
Thisted amt	330	Skanderborg amt	47
Viborg amt	199	Sønderjyske landsdele	33
Vejle amt	97	(alt syd for Kongeåen)	
Aalborg amt	90	i alt 2040 + ikke-jyder 165 = 2205	
Hjørring amt	154		

Af ejendommelige forhold kan her nævnes, at 10 pct. af dimittenderne fra Viborg amt stammer fra Fur. Fra dette lille øsamfund på ca. 1500 beboere er der i årene 1908–64 udgået 20 med eksamen fra Nr. Nisum. – Det var at vente, at forholdsvis mange fra selve Nr. Nisum ville tage chancen for en læreruddannelse der. Men det virker dog overraskende, at efter en optælling skal 75 være født i sognet. Der er selvfølgelig en del lærerbørn, men mange andre. I øvrigt er her en interessant opgave for en lokalhistoriker.

Dette her må ikke opfattes som en statistik, højst som en lille begyndelse til en sådan. Her kun behandlet det mest elementære forhold – fødestedet – beregnet amtsvis. Tilbage står så uhyre meget – forældrenes livsstilling (land - by), (lærerbørn), arbejdsplads, eventuel overgang til andre stillinger uden for lærergerningen, og hvad der i øvrigt kan være af interesse. Men først burde vi have en ajourført fortegnelse over dem, der ikke mere er i live. Der går stadig mange bort af de ældre årgange. Den sidste, jeg har noteret mig, mens jeg har arbejdet på dette her, er Gerhard Hejbøl (15), Tarm, der døde kort før han fyldte 72.

Dimission 12. juni 1965

Tale af rektor E. Hogel

Kære dimittender.

Til lykke med at dagen nu er kommet, som I forståeligt nok har længtes efter. Det er nok også både det naturligeste og sundeste, at I nu gøres løs fra os og kommer igang selvstændigt. Der er mange af jer, der har lagt arbejdsomhed for dagen. Det lover godt for fremtiden. Man skal da vist være en klovn af de sjældne, hvis ikke arbejdsomhed, flid og nidkærhed gør godt i en gerning. Gid det må følge jer – det at være arbejdsomme.

Forleden blev jeg gjort opmærksom på en ting, jeg jo da nok vidste. De begyndte som elever her, men endte som studerende. Ordet elev har en latinsk rod, der her har et passivt indhold, noget i retning af: En, der hæves op, selvom Deres lærer eller seminariet vel ikke ligefrem kunne kaldes Deres elevator. Ordet studerende har også en latinsk rod: Jeg stræber efter, beflitter mig på, har lyst til, hengiver mig til. Her er et aktivt indhold. Den studerende uddanner sig, endda lystbetonet. Lidt slidsomt er det at udsige det navn: De studerende. Men ellers godt. Man flytter jo i flere skoleformer i disse år i nogen grad vægten fra det at blive undervist til det at uddanne sig. Samtidig understreges det tilsvarende, at vægten af ansvaret følger med. Nu er det nok sådan imidlertid, at begge synspunkter forbliver – og for hele livet helst. De skal både arbejde videre på Deres dygtiggørelse og fortsat kunne lade Dem undervise. Livet har sin egen pædagogik for den, der ikke er „færdig“ eller sløv. Jeg håber meget, De både er skikket for og har lyst til videre uddannelse i begge betydninger.

Men når jeg så tænker på den tid, De har været her, så tynger ansvaret mig. Bare vi ikke har givet Dem stene for brød, talt om livet i stedet for at hjælpe Dem til at leve. Jeg skal prøve at forklare mig ved hjælp af lidt historie:

Herlufsholms lærde skole fejrede nys sit 400 års jubilæum. På skolens dejlige bibliotek, der rummer kostbarheder i mængde, faldt en

gæst over Birgitte Thotts Seneca-oversættelse af 1658. I kap. 20, der har overskriften: „Om et lykkeligt folk“, stod der bl. a.: „De, som lærer andre, kunne vel ikke gøre alt, hvad de (selv) sige. De udrette dog ikke lidet, idet de lærer andre det, gåt oc nyttigt er“. Måske en slags – om end betænkelig – trøst?

Seneca var Stoiker, en religiøst-moraliserende filosof fra Roms sølv-alder. Teoretisk set var Stoikerne gode, rare menneskevenner. Det forhindrede ikke en af dem, der blev kejser, at foranstalte en væmmelig forfølgelse af de kristne. Lære et, praksis et andet. Senecas broder, Gallio, omtales i Apostlenes Gerninger kap. 18. Antisemitismen havde i Rom fejret triumfer, en del jøder, også kristne jøder, havde søgt tilflugt i Korinth. Her var en menighed og her var Senecas broder prokonsul. Paulus var der også på missionsrejse. Det bragte røre i byen. De ikke-kristne jøder bragte Paulus for Gallio for at få ham dømt. Gallio afviste den hele sag, sagtens i hånlige foragt på romermander. Mere romer end Stoiker. Bedre teori end praksis, selvom det så hument ud.

Få hundrede år senere kørte det rundt i den romerske verden, at Paulus og Seneca havde været gode venner og delt hinandens tanker. Vi ved, det er et falsum. Formodentlig hidrører rygten fra den kendsgerning, at Paulus altså i Korinth havde mødt Senecas bror Gallio. Seneca sagde adskilligt, der kunne ligne tanker i evangelierne, når man kun hører det overfladisk. Han blev kejser Neros opdrager – uden at jeg dog tør gøre ham ansvarlig for dette uhyrlige menneskes livsførelse. Han lod Paulus halshugge år 64. Året efter befalede han Seneca at begå selvmord på sit landsted udenfor Rom. Han havde ham mistænkt for delagtighed i en sammensværgelse. I middelalderen var man meget glad for de falske breve om den nære forbindelse mellem Seneca og Paulus. Menighedsmedlemmer afskrev og oversatte dem flittigt. For, som De ved, var der i middelalderen en ret umiddelbar eenhed af tro og viden. Når nu Seneca var en berømt filosof i den romerske verden, kunne man kun glæde sig over, at hans tanker – selvom han var hedning – faldt sammen med apostelens, som man mente. Filosofi og tro, mennesketanke og gudstanke, kunne støtte hinanden. Det var åbenbart, og det er endnu for mange, så dejligt, når kloge mennesker siger det samme, som jeg gerne tror. I dette tilfælde beroede glæden altså på et historisk falsum. Men altså: Melodien er Senecas: Et lykkeligt folk, der har lærere, der synes at sige det rette, selvom de ikke gør det, tager konsekvenserne deraf. Godt og nyttigt kan nok komme ud deraf alligevel. Når humanisme og kristendom går i forbund, bliver det let under en hedensk devise. Er De trøstet

ved det? Eller hører De Jesu stemme, da han satte ham som nr. sidst, der nok sagde det rigtige, men ikke gjorde det?

De ved, at på et vist tidspunkt i den tyske reformation troede humanisterne, at Martin Luther var en af deres – ret og slet. Det var et falsum. Det blev klart for alle ved bruddet 1525. Forinden var humanisten Filip Melanchton blevet en kraft i reformationen. Med ham kom den nære forbindelse mellem protestantisk teologi og human videnskabelighed ind i vore egne for mange tider. Gjorde Luther meget for skolevæsenet, gjorde Melanchton endnu mere, især for det lærde skolevæsen. Det er da helt i sin orden, at en humanist med hele sin dannelse går i tjeneste hos Kristus. Men troen skal nu ikke søge godkendelse hos filosofien. „Ingen kan tjene to herrer“. Andet er begrebsforvirring og dårskab. Men det er helt selvfølgeligt, at filosofien – såvel som kristentroen – går deres områder efter, også grænseområderne. Den kristne er jo i verden og har såvelsom alle andre del i videnskab og filosofi. Men han er ikke af denne verden. „Børnlille“, skriver den gamle Johannes, „han, der er i jer, er større end han, der er i verden“. Der er kræfter fra en anden verden, der er virksomme i Guds-barnet. De har føringen. Det forstår verden hyppigst ikke noget af. „Lyset skinner i mørket, og mørket begreb det ikke“.

Personligt er det mig heller ingen trøst, når en af de helt store psykologer fra nyere tid, Harvard-professoren i filosofi *William James*, i en stor undersøgelse ud fra erfaringsfilosofi og psykologi når til denne slutning: „Religionen i sin fuldeste virksomhed er ikke blot et lys over kendsgerninger, som i forvejen er givet på en anden måde, ikke blot en lidenskab, der ligesom elskov ser alt i et rosenrødt lys (det er den også), men den er tillige en kraft, der bringer nye kendsgerninger til veje. Verden, religiøst fortolket, er ikke den samme materialistiske verden om igen blot med et andet skær. Den må have et nyt fysiognomi, nemlig en naturbeskaffenhed, der i en eller anden henseende er forskellig fra det, en materialistisk verden kan indeholde. Den må være således, at der kan ventes en anden slags begivenheder i den, at der må kræves en anden opførsel“.

William James taler blot om *religion*, erfaringer fra religiøst liv i alle former. Hans udgangspunkt er humanistisk, hans midler i forskningen ligeså, selvom han giver plads for metafysiske eller overnaturlige kræfter, fordi erfaringer godtgør sådannes eksistens.

Spørgsmålet er forkert stillet, om man af svaret tror, at *Niels Bohr* ved sin relativitetsteori har skaffet plads for Gud. (Mon han ikke selv af religion var jøde uden at gøre noget særligt ud af denne tro?) Spørgsmålet er altid det samme for mig: *Jesus af Nazareth* – hvis søn

var han / respekt. *er* han? Du kan ikke snakke dig fra det. Af dit svar rinder alle konsekvenser såsom oplevelser ved Åndens hjælp eller ikke, „en anden opførsel“, fordi der er „nye kendsgerninger“ i menighedens verden, som verden udenfor ikke kender.

Og nu er min angst altså den, at vi i vor undervisning, der helt må benytte sig af humanismens metoder og veje, har talt og skrevet så meget om livsforhold og tankeveje, at livet selv er støvet til for jer. At vi har talt så meget om vejmuligheder for et menneske, så I ikke fik afgjort, hvor I vil hen. Og deri har *D. G. Monrad* ret, at det er nu det allervigtigste for et menneske at få afgjort: „Hvor stiler jeg hen?“ Vi har prøvet at beskrive maden for jer, så I måske har glemt at spise den? Det er, som om det er svært for dem, der kommer hertil i troen endog at bevares og beriges i den. Så er vi blevet en humanistiskole af de blegrøde i stedet for det, vi gerne ville være: Et sted, hvor Kristus forkyndes ved at bekendes i liv og mund og ved bestandig dragelse ind i Hans ord, Ånd og kirke. Så er vi havnet hos Seneca og den altid latente rationalisme med dens „det gåt oc nyttigt er“.

Jeg skal ikke bekende andres synder, blot mine egne. Jeg fyldtes med denne ængstelse, da jeg sad og rettede jeres sidste opgaver til mig om „sand kristendom og kristendommens sandhed“. Gid I må blive under Guds ords herredømme i skrift og kirke med bøn om hans Ånd, så skal I efter Hans forjættelse – som elever i livets skole og studerende på Guds værk i Kristus – blive hjulpet i mål.

Det er mit håb og min bøn for jer i min ængstelse.

Gud være med jer – og til lykke.

A

Forreste række fra venstre: Kirsten Krarup Jensen, Gerda Agergård, Else Odgård, gift Christensen, Ellen Kallesøe Poulsen, gift Kjær, rektor Høgel, fru rektor Høgel, Ella Kristensen, gift Røsenstand, Hanne Bedsted, gift Feldt, Birgit Jespersen, f. Nielsen, Gundhild Jensen, gift Sørensen, Gertrud Hebsgård, gift Laugesen, Anne-Lis Overgård Christensen, gift Andersen.
Mellemste række fra venstre: Lektor Hejbøl, Inga Skalkhøj Pedersen, Agnethe Hald, Jytte Salmansen, Ove Laustsen, Kai Juhl Jørgensen, Henning Jensen, Knud Erik Christensen, Erik Kirkegård.
Bageste række fra venstre: Henning Gade, Jens Erik Gårdsted, Jørgen Poulsen Nørgård, Egon Jensen Aasborg, Hans Flemming Folmer, John Stie Laugesen, Hans Peter Bjerregård Christensen, Knud Odgård Jensen, Hans Birkkjær Pedersen, Tonny Grauting, Jens Martin Sørensen.

Årets dimittender

Ved lektor Søren Porup (47)

A

- Aasborg, Egon Jensen*, f. 28.1.1936 i Ferring, Ringkøbing amt, søn af arbejdsmand E. Aasborg, Ferring. Ansat i Hvidbjerg, Thy.
- Agergaard, Gerda*, f. 14.6.1942 i Nr. Nissum, Ringkøbing amt, datter af gård-ejer L. Agergaard, Nr. Nissum. Ansat i Hvalpsund.
- Bedsted, Johanne*, gift Feldt, f. 1.8.1942 i True, Randers amt, datter af landmand Sv. Bedsted, True. Ansat i Hvide Sande.
- Christensen, Anne-Lis Overgaard*, gift Andersen, f. 30.6.1942 i Thorshøj, Hjør- ring amt, datter af gårdejer A. Overg. Christensen, Thorshøj. Ansat i Vestervig.
- Christensen, Knud Erik Kirkegaard*, f. 17.5.1942 i Sevel sogn, Ringkøbing amt, søn af gårdejer E. Christensen, Djeld, pr. Vinderup. Soldat.
- Folmer, Hans Flemming*, f. 7.7.1940 i Marstal, Svendborg amt, søn af styrmand H. Folmer, Marstal. Soldat.
- Gaardsted, Jens Erik*, f. 10.7.1939 i Vraa, Viborg amt, søn af gårdejer A. Gaard- sted, Vraa. Ansat ved Struer Vestre Skole.
- Gade, Henning*, f. 18.8.1940 i Odby, Thisted amt, søn af gårdejer P. Gade, Odby, pr. Uglev. Ansat i Nykøbing M.
- Grauting, Tonny*, f. 31.3.1942 i Silkeborg, Skanderborg amt, søn af gartner E. Grauting, Lemvig. Soldat.
- Hald, Agnete*, f. 2.10.1942 i Hassing, Thy, Thisted amt, datter af gårdejer B. Hald, Hassing, Thy. Ansættelsessted ukendt.
- Hebsgaard, Gertrud*, gift Laugesen, f. 9.11.1942 i Hvidbjerg, Thisted amt, dat- ter af gårdejer P. Hebsgaard, Hvidbjerg. Ansat ved Glæsborg centralskole.
- Jensen, Gundbild*, gift Sørensen, f. 26.2.1942 i Spøttrup, Viborg amt, datter af gårdejer F. Jensen, Storup. Ansat ved Trekronerskolen, Haverslev.
- Jensen, Henning*, f. 23.8.1942 i Lemvig, Ringkøbing amt, søn af landpostbud Chr. Jensen, Lemvig. Soldat.
- Jensen, Kirsten Krarup*, f. 15.12.1936 i Fabjerg, Ringkøbing amt, datter af gård- ejer V. Jensen, Fabjerg. Ansat ved Flynder centralskole.
- Jensen, Knud Odgaard*, f. 1.5.1942 i Bjørndal, Thisted amt, søn af landmand P. Jensen, Bjørndal, pr. Uglev. Ansat i Resen ved Struer.
- Jespersen, Birgit*, f. Nielsen, f. 4.11.1939 i Almind, Viborg amt, datter af lærer J. P. Nielsen, Almind. Ansat ved Nr. Nissum kommuneskole.
- Jørgensen, Kai Juhl*, f. 21.10.1938 i Uglev, Thisted amt, søn af mejeribestyrer F. Jørgensen, Vinderup. Ansat i Viborg.
- Kirkegaard, Erik*, f. 11.6.1942 i Struer, Ringkøbing amt, søn af slagteriarbejder A. Kirkegaard, Struer. Soldat.

- Kristensen, Ella*, gift Rosenstand, f. 14.8.1938 i Snebjerg, Ringkøbing amt, datter af teglværksarbejder K. Kristensen, Ljørring, Aulum. Gift med seminarieadjunkt, cand. mag. Stig Rosenstand, Nr. Nissum.
- Kristensen, Hans Peter Bjerregaard*, f. 6.12.1940 i Vibe, Salling, Viborg amt, søn af husejer P. B. Kristensen, Ø. Assels, Mors. Soldat.
- Laugesen, John Stie*, f. 22.12.1942 i Holstebro, Ringkøbing amt, søn af tømrer Chr. Laugesen, Holstebro. Ansat ved Glæsborg centralskole.
- Laustsen, Ove*, f. 3.4.1942 i Holstebro, Ringkøbing amt, søn af tilskærer A. Laustsen, Holstebro. Ansat i Dronningborg.
- Nørgaard, Jørgen Poulsen*, f. 20.8.1942 i V. Assels, Thisted amt, søn af gårdejer A. J. Nørgaard, Storup, pr. Ø. Assels. Ansat ved Blidstrup ungdomsskole, Mors.
- Odgaard, Else Louise*, gift Christensen, f. 18.9.1942 i Hvidbjerg, Thisted amt, datter af gårdejer M. Odgaard, Hvidbjerg, Thy. Ansat i Nykøbing Mors.
- Pedersen, Hans Birkkjær*, f. 17.7.1942 i Nr. Nissum, Ringkøbing amt, søn af radioarbejder A. Pedersen, Struer. Soldat.
- Petersen, Inga Marie Skalkhøj*, f. 17.2.1941 i Nees, Ringkøbing amt, datter af barbermester V. S. Petersen, Nees, pr. Vemb. Ansat ved Brejning center-skole.
- Poulsen, Ellen Mathilde Kallesøe*, gift Kjær, f. 22.3.1941 i Nr. Nissum, Ringkøbing amt, datter af gårdejer Chr. Poulsen, Nr. Nissum. Ansat i Dokkedal v. Ålborg.
- Salmansen, Jytte Marie*, f. 1.1.1942 i Villerslev, Thisted amt, datter af gårdejer O. Salmansen, Villerslev. Ansat i Hjerm.
- Sørensen, Jens Martin*, f. 20.4.1942 i Skjern, Ringkøbing amt, søn af snedker S. P. Sørensen, Skjern. Ansat ved Trekronerskolen i Haverslev.

B

- Ammitzbøll, Henning*, f. 2.8.1942 i Vejen, Ribe amt, søn af konsulent A. Ammitzbøll, Skjern. Ansat ved Hylke skole.
- Andersen, Else Johanne*, f. 7.11.1942 i Selde, Viborg amt, datter af gårdejer H. Andersen, Selde, pr. Roslev. Ansat ved Hornum skole.
- Christensen, Jytte Plauborg*, gift Noe, f. 12.4.1942 i Nr. Nissum, Ringkøbing amt, datter af uddeler C. Christensen, Nr. Nissum. Ansat ved Vestre Skole, Struer.
- Elkjær, Dorrit*, gift *Ammitzbøll*, f. 7.11.1942 i Knudstrup, Viborg amt, datter af gårdejer K. Elkjær, Knudstrup, pr. Aalestrup. Ansat ved Hylke skole.
- Grøn, Knud Erik*, f. 13.1.1943 i Raaby, Randers amt, søn af husmand P. Grøn, Raaby, pr. Dalbyover. Ansat ved Ramme skole.
- Hagelskjær, Aase*, gift Noe, f. 21.8.1939 i Timring, Ringkøbing amt, datter af lærer A. Hagelskjær, Tiphede n. skole, Timring. Ansat ved Klinkby skole.
- Jakobsen, Børge*, f. 4.12.1925 i Ikast, Ringkøbing amt, søn af amtsrådsmedlem J. P. Jakobsen, Ikast. Ansat ved Lem skole.
- Jensen, Jørgen*, f. 18.8.1941 i Karup, Viborg amt, søn af afd. K. Jensen, Karup. Ansat ved Vemb skole.
- Jensen, Kai Møller*, f. 5.3.1940 i Gærum, Hjørring amt, søn af husmand A. Jensen, Grønlund, Gærum, Fr.-havn. Ansat ved Skærum skole, pr. Kvissel.
- Jensen, Kurt Verner Behrmann*, f. 2.9.1937 i Lyngs, Thisted amt, søn af gårdejer C. Jensen, Vestervig. Ansat ved Lihme skole.
- Jensen, Ruth Møller*, gift Floks, f. 4.8.1942 i Bindslev, Hjørring amt, datter af gårdejer A. M. Jensen, V. Uslev Mygdal, Bjergby, Hjørring. Ansat ved „Mølleskolen“, Ålsø v. Grenå.
- Kristensen, Kirsten Johanne*, gift Kjær Nielsen, f. 23.10.1942 i Hindbjerg, Viborg amt, datter af gårdejer J. T. Kristensen, Hindbjerg. Ansat ved Bøvlingbjerg skole.
- Larsen, Niels Ole Jonstrup*, f. 15.7.1942 i Birsted, Ålborg amt, søn af landmand G. Larsen, Horsens Enge, Vendsyssel. Ansat i Ålborg.
- Lings, Knud Brix Kjelgaard*, f. 11.12.1939 i Haunstrup, Ringkøbing amt, søn af førstelærer C. Kjelgaard Jensen, Haunstrup, pr. Herning. Ansættelsessted ukendt.
- Madsen, Anne-Grethe Skaaning*, gift Jensen, f. 29.8.1942 i Sdr. Lem, Ringkøbing amt, datter af landmand R. Madsen, Nørhede, pr. Ringkøbing. Ansat ved Lihme skole.
- Mortensen, Lise-Lotte*, f. 9.7.1938 i København, datter af maskinassistent T. Mortensen, Charlottenlund. Ansat i København.
- Nielsen, Jens Helge*, navneforandr. til Floks, f. 5.8.1941 i Ørum Sønderlyng, Viborg amt, søn af gårdejer J. Nielsen, Hønholtgård, pr. Kjellerup. Ansat ved Vestre Skole, Grenå.
- Nielsen, Kirstine Bro Wrist*, f. 27.7.1941 i Harboøre, Ringkøbing amt, datter af grusentreprenør C. W. Nielsen, Harboøre. Ansat i Hvide Sande.

B

Forreste række fra venstre: Anne Grethe Skåning Jensen, f. Madsen, Ase Hagelskjær, gift Noe, Jytte Noe, f. Christensen, Ruth Møller Jensen, gift Floks, Tove Lindholm Nielsen, gift Haldrup Pedersen, rektor Høgel, fru rektor Høgel, Lise Lotte Mortensen, Else Johanne Andersen, Inga Høggård Sørensen, Dorrit Elkjær, gift Ammitzbøll.
 Mellemste række fra venstre: Else Marie Stobbe, Stinne Bro Vrist Nielsen, Kirsten Johanne Kristensen, gift Kjær-Nielsen, Jens Helge Floks, Jens Jørgen Siersbæk, Kurt Behrmann Jensen, Knud Erik Grøn, Harry Klith Sørensen.
 Bagste række fra venstre: Børge Jacobsen, Karl Jørgen Præstholt, Henning Ammitzbøll, Arne Haldrup Pedersen, Niels Ole Jonstrup Larsen, Prior Oddershede, Kaj Møller Jensen, Jørgen Jensen, Bent Slok Skovgård.
 Fraværende: Knud Brix Kjelgård Lings.

- Nielsen, Tove Lindholm*, gift Haldrup Pedersen, f. 27.5.1942 i Nees, Ringkøbing amt, datter af gårdejer P. Nielsen, V. Ulf sundby, pr. Bækmarksbro. Ansat ved Resen skole, pr. Karup.
- Oddersbøde, Prior*, f. 12.9.1942 i Rær, Thisted amt, søn af gårdejer S. Oddersbøde, Rær, pr. Thisted. Ansat i Vejbestrup.
- Petersen, Arne Haldrup*, f. 3.4.1942 i Hornum, Ålborg amt, søn af gårdejer H. Petersen, Hornum. Ansat ved Resen skole, pr. Karup.
- Præstholm, Karl Jørgen Barbesgaard*, f. 19.2.1943 i Fousing, Ringkøbing amt, søn af arbejdsmand R. J. Præstholm, Asp. Ansat ved Finderup skole, Herborg.
- Siersbæk, Jens Jørgen Kjær*, f. 25.11.1941 i Skjern, Ringkøbing amt, søn af gårdejer A. Siersbæk, Lynggård, Skjern. Ansat i Ikast.
- Skovgaard, Bent Sløk*, f. 24.2.1940 i Lemvig, Ringkøbing amt, søn af maskinchef C. K. Skovgaard, Lemvig. Ansat ved Skave skole v. Holstebro.
- Stobbe, Else Marie*, f. 26.2.1942 i Arden, Ålborg amt, datter af ingeniørass. M. Stobbe, Hobro. Ansat ved Danmarksgades skole i Holstebro.
- Sørensen, Harry Klith*, f. 19.1.1941 i Gern, Skanderborg amt, søn af mekaniker F. Sørensen, Grønbæk. Ansat ved Ejsing skole v. Vinderup.
- Sørensen, Inga Højgaard*, f. 20.6.1942 i Farsø, Ålborg amt, datter af gårdejer J. H. Sørensen, Farsø. Ansat ved Ejsing skole v. Vinderup.

C

Første række fra venstre: Else Kamstrup, Birgit Ravn, Kirsten Rasmussen, Jonhild Strøm, rektor Høgel, fru rektor Høgel, Anny Jacobsen, Ellen Kamp Rohwer, f. Jensen, Sidsel Marie Kirkeby, Karen Kielsgård Christensen, f. Jørgensen, Karen Brander, Ruth Henningsen, f. Henriksen.
Mellemste række fra venstre: Adjunkt Skovbakke, Jonna Trelborg, f. Madsen, Elly Læsoe, Helga Møller, Birthe Nielsen, Niels Chr. Aarestrup, Hans Chr. Jacobsen.
Bageste række fra venstre: Erik Vinter Kristensen, Morten Christensen, Per Bach, Jens Jørgen Ammitzbohl, Knud Møller Madsen, Jørgen Elper Hansen, Gunnar Mølgård Laustsen, Erik Gram Pedersen, Jens Cæsar Jensen, Aage Dahl Jensen, Villy Green.

C

- Aarestrup, Niels-Christian Rabbek*, f. 6.1.1938 i Viborg, Viborg amt, søn af gårdejer A. Aarestrup, Vinkel, pr. Viborg. Ansat i Nykøbing M.
- Ammitzbøll, Jens Jørgen*, f. 19.12.1939 i Vejen, Ribe amt, søn af konsulent A. Ammitzbøll, Skjern. Ansættelsessted ukendt.
- Bach, Per*, f. 3.8.1942 i Vejle, Vejle amt, søn af murerarbejdsmand M. Bach, Vejle. Soldat.
- Brander, Karen*, f. 14.9.1942 i Halvrimmen, Hjørring amt, datter af maskinhandler C. Brander, Halvrimmen. Ansat i Års.
- Christensen, Morten Egon*, f. 23.3.1933 i Ulbjerg, Viborg amt, søn af husmand E. Christensen, Lille Thorup, Ulbjerg. Ansat ved Nr. Nissum komm.skole.
- Hansen, Jørgen Elper*, f. 16.11.1942 i Struer, Ringkøbing amt, søn af bibliotekar H. Hansen, Struer. Soldat.
- Henriksen, Ruth, gift Henningsen*, f. 30.12.1941 i Tønder, Tønder amt, datter af missionær A. M. Henriksen, Kjellerup. Ansat ved Sønderlandsskolen i Holstebro.
- Jacobsen, Anny Morensa*, f. 23.4.1942 i Vaag, Færøerne, datter af fisker H. Jacobsen, Vaag. Ansat i Hvidovre.
- Jakobsen, Hans Christian*, f. 10.2.1943 i Brødstrup, Skanderborg amt, søn af disponent A. Jakobsen, Glyngøre. Ansat i Vinding ved Holstebro.
- Jensen, Aage Dahl*, f. 10.1.1942 i Humlum, Ringkøbing amt, søn af landmand S. D. Jensen, Resen, pr. Struer. Soldat.
- Jensen, Ellen Kamp, gift Rohwer*, f. 8.2.1942 i Vind, Ringkøbing amt, datter af arbejdsmand N. K. Jensen, Vinding, pr. Sørvad. Ansat i Hurup.
- Jensen, Jens Cæsar*, f. 26.4.1942 i Ullits, Ålborg amt, søn af landmand J. E. Jensen, Ullits. Ansat ved Vestre Skole i Struer.
- Jørgensen, Karen Kielsgaard, gift Christensen*, f. 1.7.1942 i Thyborøn, Ringkøbing amt, datter af skræddermester G. K. Jørgensen, Durup. Ansat i Durup.
- Kamstrup, Else*, f. 10.10.1942 i Lemvig, Ringkøbing amt, datter af bogtrykker Kamstrup, Lemvig. Ansat i Ikast.
- Kirkeby, Sidsel Marie*, f. 9.6.1942 i Vandborg, Ringkøbing amt, datter af gård-ejer H. Kirkeby, Engbjerg. Ansat i Lihme.
- Kristensen, Erik Vinter*, f. 22.6.1942 i Stoholm, Viborg amt, søn af teglværks-ejer S. A. Rasmussen, Brovst. Soldat.
- Laustsen, Gunnar Mølgaard*, f. 27.9.1940 i Vinderup, Ringkøbing amt, søn af gartner E. M. Laustsen, Jebjerg. Ansat i Vojens.
- Læsøe, Elly Bjerrum*, f. 4.12.1939 i Nr. Nissum, Ringkøbing amt, datter af land-mand C. Læsøe, Nr. Nissum. Ansat i Læborg.
- Madsen, Jonna, gift Trelborg*, f. 17.5.1942 i Ansager, Ribe amt, datter af sned-ker K. Madsen, Ansager. Ansat i Sdr. Vium.
- Madsen, Knud Møller*, f. 10.3.1942 i Lemvig, Ringkøbing amt, søn af rutebil-chauffør K. Møller Madsen, Lemvig. Ansat i Hurup.
- Møller, Helga Brita*, f. 27.8.1942 i Trustrup, Randers amt, datter af entreprenør A. Møller, Trustrup. Ansat ved Hjort Lorenzen-skolen i Slesvig.

- Nielsen, Birthe*, f. 25.11.1941 i Sønder Rind, Viborg amt, datter af vognmand S. E. Nielsen, Sdr. Rind. Ansat i Husum, Sydslesvig.
- Pedersen, Erik Gram*, f. 17.8.1941 i Borris, Ringkøbing amt, søn af gårdejer J. M. G. Pedersen, Borris. Soldat.
- Green, Villy*, f. 31.3.1939 i Skarrild, Ringkøbing amt, søn af gårdejer J. P. Pedersen, Sdr. Grene, pr. Kibæk. Ansat ved Lemvig skole.
- Rasmussen, Kirsten Marie*, f. 17.2.1942 i Lyng, Frederiksborg amt, datter af lærer E. Rasmussen, Nors-Tved. Ansat i Snebjerg.
- Ravn, Birgit*, f. 22.8.1942 i Uggerholdne, Ålborg amt, datter af gårdejer Aa. Ravn, Gjøl. Ansat i Hammerum.
- Strøm, Jonhild Torkilsdóttir*, f. 12.10.1941 i Vaag, Færøerne, datter af vognmand T. Strøm, Vaag. Ansat i Lindholm ved Ålborg.

25 års jubilæum

Søndag den 27. juni havde 40-erne 25 års jubilæum med stævne på seminariet i Nørre Nissum. Kun én savnedes på grund af sygdom, ellers var 40-erne fuldtalligt mødt op.

Stævnet begyndte med flaghejsning, og derefter blev der spist morgenmad. Der var stemning over samværet, årene svandt og 40-erne var de samme som før. Lektor Christensen og prorektor Hejbøl var mødt op. Hr. Christensen fortalte om seminariets udbygning og fremtidsplaner. Hr. Hejbøl viste os rundt, og det nye blev beset med interesse.

Om eftermiddagen var alle på kirkegården med blomster, og derefter gæstede vi familien Boe i deres sommerhus ved Lem vig. Det var en smuk tur, og vi nød at være i det gæstfrie hjem.

Samværet sluttede med middag på „Borgen“. Fritz Leer blev genvalgt til formand for vandremappen, og der blev sendt hilsen til vor fraværende kammerat og til forstander Gjelstrup, der var i Norge.

Der var enighed om at arrangere et nyt stævne i 70.

Til slut føler jeg trang til at rette en tak til seminariet for husly og en tak til komitéen og dens formand Th. Johansen for en vel tilrettelagt sammenkomst.

Kr. Sloth. (40)

Af årets dagbog

Ved J. Søndergård Jacobsen (06) og G. Eriksen (43)

Ansættelser

- 1922 Jens G. Graversen Sand, skoleinsp. i Glæsborg.
- 1923 Harald Berg er antaget af sudanmissionen som lærer i fransk ved missionens skole i Numan, Nigeria.
- 1935 Arne Aabenhuss, viceinsp. i Gråsten.
- 1942 K. Kr. Gausdal, Herfølge, skoleinsp. i Tommerup (Tallerup skole).
- 1943 Poul Jeppesen, Rom, højskoleforstander i Fårevejle.
- 1944 Svend-Aage Gade, viceinsp. i Vildbjerg.
- 1945 Pauli Kidmose, 1. l. i Strandby, Ålborg amt.
- 1947 Ejnar M. Bækgaard, Kalundborg, skoleinsp. v. Herningholmskolen i Herning.
- 1948 Johannes Møller, viceinsp. i Agerbæk v. Varde.
- 1949 Harald S. From, 1. l. i Hoven.
- 1949 Kjeld Karlslund Madsen, Lild, 1. l. i Agger.
- 1949 Gudrun Helligsøe, asp. i Bjertringbro.
- 1950 Helen Sørensen (f. Donskov), Feldballe, ans. ved Brændgårdsskolen, Herning. (Seminariets øvelsesskole).
- 1950 Orla Sørensen, Feldballe, ans. ved Brændgårdsskolen, Herning.
- 1950 Mads Kristian Kristiansen, ol. ved Firhøjskolen, Holbæk amt.
- 1950 Minna Brandt Rindom (f. Livbjerg), ol. i Vejle.
- 1950 Poul Busk Jensen, viceinspektør i Ringkøbing.
- 1951 Eli Kjærsg, ol. i Strib.
- 1951 Johs. Bjerre Philipsen, ol. i Sønderborg.
- 1952 Ejnar Christiansen, viceinspektør i Skjern.
- 1953 Børge Møller Larsen, skoleinspektør i Bjerringbro.
- 1953 Christa Knudsen, ans. i Måbjerg v. Holstebro.
- 1955 Orla Møller Nedergaard, ans. i Tværsted.
- 1955 Kristine Olivarius Hansen ans. i Holstebro.
- 1956 Ansgar Chr. Madsen, viceinspektør ved Sortebakkeskolen, Ålborg amt.
- 1957 Poul Hansen, forbundssekretær i FDF.
- 1958 Karl Maksten, ans. ved Blåkilde ungdomsskole.
- 1959 Birgit Koldkjær Agger (f. Jensen), ans. i Klinkby.
- 1959 Jørn Kallesø Agger, ans. i Klinkby.
- 1959 Ingrid Esbensen, ans. i Vildbjerg.
- 1960 Kirsten Bundgaard, ans. ved Sønderlandsskolen, Holstebro.
- 1960 Sigrid Alice Grønborg, ans. ved „Rougsøskolen“, Ørsted.
- 1960 Kirsten Østergaard Melsen (f. Madsen), ans. i Viby.

- 1960 Eva Marie Brix Kaae (f. Jensen), ans. i Erritsø v. Fredericia.
- 1960 Børge Axel, ans. i Alminde-Viuf.
- 1960 Henning Knud Jensen, ans. i Hammerum.
- 1960 Jens Kjær Aarup, ans. i Dronninglund.
- 1960 Kirsten Møller Thomsen, ans. i Hasseriis.
- 1960 Arne Jensen Sigaard, ans. i Højslev.
- 1961 Inge Kjærgård, gift m. stud. psyk. Mike Osgood, San Diego, California.
- 1961 Bente Saarup (f. Christensen), ans. v. Aalestrup realskole.
- 1961 Inga og Knud Olander, ans. i Thorsager (Djursland).
- 1961 Jørgen Damm-Pedersen, ans. i Auning.
- 1961 Agnes Pilgård Pedersen, ans. i Vinderup.
- 1961 Jørgen Aage Dahl, Sønderhå, ans. i Hurup.
- 1962 Kirsten Hedaa Hansen (f. Pedersen), ans. i Ringsted.
- 1962 Niels Nielsen, ans. i Thorning.
- 1962 Tage Poulsen, ans. i Jestrup.
- 1963 Erik Ejdal, ans. v. Kornmod, Silkeborg.
- 1962 Herluf Pedersen, ans. i Hee.
- 1962 Jens Sørensen, ans. i Bording.
- 1963 Anders Yde, asp. i Bedsted.
- 1963 Sv. Mohr Christensen, asp. i Klinkby.
- 1963 Gunnar Bonnerup Nielsen, ans. i Vejen.
- 1963 Verner Christensen, asp. v. Vebstrup centralskole.
- 1963 Henning Pedersen, asp. i Sønderø, Fyn.
- 1963 Herluf Møller Sloth, asp. i Bøvlings.
- 1963 Kirsten Simonsen (f. Søndergaard), ans. i Struer.
- 1963 Elisabeth Lund Jensen, ans. i Trælund, Vejle amt.
- 1963 Orla Hjertmann Frederiksen, ans. i Ramme.
- 1964 Jørgen Enggaard, asp. i Humlum.
- 1964 Robert Simonsen, asp. i Struer.
- 1964 Arne Berg Jensen, asp. i Aulum.
- 1964 Kurt Madsen, asp. i Ølby.
- 1964 Jens Thøger Grønne, asp. i Birkerød.
- 1964 Laurids Vemmelund Sørensen, asp. i Struer.
- 1964 Niels Jørgen Alstrup Reuschenbach, asp. i Lemvig.
- 1964 Ib Noe, asp. i Klinkby.
- 1964 Tage Øe, asp. v. Løjtegårdsskolen, Tårnby.
- 1964 Tove Halse (f. Christensen), asp. i Vigersted, Sorø amt.
- 1964 Finn Peter Ehlersen Tougaard, asp. i Sdr. Felding.
- 1964 Bo Jensen Trelborg, asp. i Sdr. Vium.
- 1964 Aage Erik Ringgaard, asp. i Karby-Hvidbjerg-Redsted.
- 1964 Erik Koch, asp. i Rødding, Haderslev amt.
- 1964 Hans Ejnar Sørensen, tml. i Skærbæk.
- 1964 Knud Bent Elkjær Larsen, asp. i Aulum.
- 1964 Vagn Kjellberg Pedersen, asp. i Snøde-Stoense, Svendborg amt.
- 1964 Niels Stokholm Nielsen, asp. i Hvidbjerg, Thy.
- 1964 Jens Otto Mose, asp. i Vejlbjerriskov.

Afsked med pension:

- 1917 Poul Munk-Poulsen, skoledirektør, Herning, 31. august.
- 1917 Sofus Albin Tordrup, dr. phil., skolepsykolog, Gentofte, 30. juni.
- 1918 Niels Bjerre-Engsnap, provst, Lejrskov.
- 1920 Kr. J. Holdgaard, Sejersminde, Vestervig, 31. juli.
- 1921 Jensine Andersen, Møborg.
- 1922 Jens G. Graversen Sand, skoleinspektør, Glæsborg.
- 1923 Steffen Steffensen, St. Nustrup, 31. juli.

- 1924 Magnus Østergaard, Sahl v. Vinderup (med ventepenge), 31. juli.
 1924 Gunnar A. Friisbæk, Kundby, Sjælland.
 1924 M. N. Skadborg, Vejrum, 31. dec.
 1936 Johanne Marie Sandegaard, Holstebro, 30. september.
 1928 Ejnar Chr. Pedersen, viceinsp., Skjern.
 1954 Jens Rosendahl, skoleinsp., Jersie, Skensved, 31. august.

Afsked uden pension:

- 1943 Sigrid Jeppesen, f. Wraae-Jensen, Rom. 1. januar.
 1950 Orla Sørensen, Feldballe, 31. juli.
 1950 Helen Sørensen, f. Donskov, Feldballe, 31. juli.
 1955 Else Klinkby Ellebæk, f. Koch, 31. juli.
 1961 Kirsten Dahl Noe, f. Andersen, Måbjerg, 31. december.
 1961 Bente Saarup (f. Christensen)
 1963 Kirsten Vilsmark, f. Mark, Søby, Ærø, 31. august.
 1963 Maren Elisabeth Visby Graversen, f. Knudsen, Tangsø, 31. august.
- 1913 Axel Emil Ellingsøe, fh. Skringstrup v. Viborg, 28. januar 1965.
 1913 Anders Christian Lauritzen, juni 1965, fh. Gl. Sogn, Holmsland.
 1913 Frederik Emil Tanghøj, fh. Gimsing, 4. december 1962.
 1913 Fru Mariane Tanghøj, f. Johnsen, fh. Gimsing, 20. december 1963.
 1914 Søren Christian Brejl, fh. amts-skolekonsulent, Tønder, 31. december 1964.
 1914 Jens Laurits Larsen, Aulum, 18. december 1963.
 1915 Kristian Gerhard Hejbøl, Tarm, 5. oktober 1965.
 1917 Holger Sofus Christensen, Terkelsbøl, 29. januar 1965.
 1918 Laurits Kristian Jensen, Varde, 11. oktober 1965.
 1923 Axel Nygaard Hagelskjær, Tip-hede, Vildbjerg, april 1965.
 1924 Axel Christian Moeslund, Gudum, 21. november 1965.
 1930 Johannes Bernhard Hoppe, Vejrumbo, 9. april 1965.
 1933 Valborg Nyhuus, f. Eriksen, omkr. 1. november 1965.
 1951 Jørgen Larsen Møller, Bramstedt, Sydslesvig, marts 1965.

Dødsfald:

- 1896 Andreas Madsen, Frederiksberg, 8. november 1964.
 1901 Jørgen Jørgensens enke, Foersom v. Tarm, 13. april 1964.
 1902 Christen Jensen, fh. Ølby, 21. marts 1965.
 1902 Oluf Peter Olesen, fh. Stubbekøbing, 26. januar 1965.
 1907 Maria Margrethe Abildtrup, f. Møller, Nr. Nissum, 10. august 1965.
 1908 Andreas Munk-Andersens hustru Anna, f. Andersen, Holbæk, 30. august 1965.
 1910 Christen Olesen Hedegaard, fh. København, 3. marts 1965.
 1913 Christen Andersen Dissing, Nr. Sundby, februar 1965.

Rettelse til Årbog for 1964:

Fra J. P. Christensen (04) er modtaget:

Jeg så tilfældigt i aftes hos fru Degnbol „Nissumske Årbog 1964“. Naturligvis slog jeg op på indholdsfortegnelsen og så der også „Af årets dagbog“ – med liste over dødsfald. Vi er jo blevet så gamle, at vi ikke mindst hæfter os ved denne liste, for der træffer vi flest kendte navne.

Jeg så bl. a., at *Martin Poulsen Madsen* fra Gentofte (dim. 08) er nævnt som død i oktbr. 1964. Jeg kendte ham kun fra de pens. læreres kreds. Jeg så

godt den lille notits i Folkeskolen (nr. 43 for 23. oktober 1964) og blev straks klar over, at det måtte være ham, skønt han der blev kaldt Niels Peder Madsen (der var iøvrigt ikke mindre end 7 fejl i den lille notits).

Jeg søgte da i Avisarkivet efter en dødsannonce i okt. 1964, men fandt ingen. Ikke heller kunne jeg finde ham i dødsfaldslisten fra skifteretten (som

normalt står i københavnske dagblade). Det fandt jeg mærkeligt. Så søgte jeg oplysning i folkeregistret i Gentofte, og det viste sig da, at han var død allerede 9. august 1964. Da det er ham, der har skænket seminariet en meget værdifuld samling af malerier, synes jeg, at det er naturligt, at seminariet også kender det nøjagtige tidspunkt for hans død.

Stof til årbogen

På ny opfordres medlemmerne til på eget initiativ at yde bidrag til årbogens sider. Stof bedes sendt til hovedredaktøren, lektor Porup senest 1. september 1966.

Betalingen for årbogen

Regnskabet er forelagt omstående. Det smukke resultat tillader at holde prisen uforandret trods prisstigninger. *Betalingen er da*

kr. 8,—

Benyt venligst vedlagte girokort omgående, så kassereren fritages for unødigt arbejde. Kontingent, der ikke er betalt en måned efter modtagelsen af årbogen, vil blive inkasseret pr. postopkrævning med tillæg af porto.

Glædelig jul!

Nr. Nissum seminarium, pr. Lemvig, november 1965.

P. b. v.
Alex. Koch.

1965